...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...урят-Монголой ҮНЭН

...ай Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 229 (1829)
СЕНТЯБРИИН 27
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...сомольско организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ

...стическэ партиин XX ...хүндэлэлдэ дэлгэрһэн со...ескэ мүрысөөн республи...алишье булан тохойдо— ...енна предприятинуудта, ...д болон МТС-үүдтэ үдэр...тэ шэнэ далайсатайгаар үр...айна. Аха нүхэдтэеэ хамта ...дарта залуушуул хаа хаа... мүрысөөндэ оролсожо, ...элмэридөө бага бэшэ ам...дые туйлана. Тэдэнэй хүсэл ...һайн һайхан эдэбхи эрмэл...омсомольско организаци...амараар толгойлхо, зүб за...лбэрилхэ уялгатай.

...мольско организацинууд ...равительствын табиһан аса...орилгонуудые бэелүүлхэ хэ...партийна организацинуудай ...эй туһалагшань үнэхөөрөө ...ово. Мүнөө үедэ тэдэнэр хү...сагадай хүсэ шадалые ...эй ЦК-гэй январска, июльскэ ...удэй тогтоолнуудые дүүр...сүүлэн, залуу үетэнэй дун...жүүлгын нилээд ехэ хүдэл...үүлнэ.

...эй хамта, партийна органи...дай саг үргэлжэ, ажал хэ...һаар мэдэн, тодорхойгоор ...алдэг лэ газарта комсо... организацинуудай ажал...ь аша үрэ ехэтэй, урагшатай ...Тиимэһээ «предприятинуу...эдбэриин байдалда ком...ко организацинуудай дүүргэ...ые ба эдэбхиие дээшэлүүл...омолецууд болон залуушуу...тэ үүсхэлнүүдые бүхы хэм...дэмжэхэ, залуу хүдэлмэри...олитическээр хүмүүжүүлхэ ...эй үйлэдбэриин мэргэжэлые ...үлхэ тушаа анхарал орол...ээр гаргаха»—гэжэ партий...изацинуудые КПСС-эй ЦК-...ьскэ Пленум уялгалһан бай...

...ян энэ заабарие дүүргэлтэ ...һүүлэй үедэ партийна орга...ууд хүтэлбэрилгынгөө хэм...эшэлүүлжэ, комсомольско ...цинуудай ажал хэрэгээр ...ээр һонирходог, үйлэдбэ...йдалда горьтойхон нүлөөн ... шадаха дайшалхы хү...о тэдээниие тон зүб тоолодог .... Энэ талаар партиин При...райкомой хэһэн хүдэлмэриие ...аар. Комсомольско органи...дые хүтэлбэрилхэ тухай ...е райкомой пленум дээрэ ...элсэһэнэй һүүлээр тус райо...омолецууд болон залуушуу...лайнь эдэбхи хэшээл дээ... мүн комсомольско эхин ор...иууд ажахын ба культурна ...лтада хабаадаха талаар ...гөө һуурие зүбөөр тодор... байна.

...е, республикын олохон ком...ко организацинууд тон муу...элмэрилдэг, ажахын-поли...орилгонуудые шиидхэлгэдэ ...улые ёһотоор элсүүлдэггүй, ...үлгын хүдэлмэри удха тү...р ябуулдаггүй байһаар. Жэ...Талуута-Нуурай шахтанууд...ахуу комсомолецууд, хэдэн ... залуу горнягууд ажалла...йшье мэдэһээр, энэ хадаа ...он хүсэн мүн. Иимэ ехэ за...е рудоуправлениин комсо... организаци ямараар тол... гэжэ хараха болоо һаа, ...юумэ хээгүй байһаар. Эндэ...лмэришэдэй 22 процентнь ...эндэ түсэбтэ даалгабари...дүүргэдэггүй, олохон залуу ...ууд ажалай журам эблэдэг, ...а, наншалдаха болон бусад таарамжагүй ябадал гаргадаг. Гадна, байгша оной найма һарын турша соо ажалдаа хожомдоһоной хэдэн олон баримтанууд үзэгдөө. Энээн тухай һайн мэдэжэ байдаг рудоуправлениин комсомольско комитет дары хэмжээ абахын орондо хажуу талаһаань хараад лэ, һанаа амарханаар һуужа байһаар. Тэрэшэлэн эндэхи комсомольско эхин организацида партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоол зүбшэн хэлсэгдээгүй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, техническэ хүгжэлтын түлөө тэмсэхэ тухай асуудалнуудай комсомольско суглаанууд, комитедэй заседанинууд дээрэ табигдадаггүй байһаниинь ехэл гэмшэлтэй. Иимэ тэсэшэгүй байдалтай эбсэшэһэн тэндэхи партийна организаци мүн лэ зэмэтэй.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй залуушуулай эдэбхи үүсхэл таряа хуряалга болон гүрэндэ тушаалгые эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ, ниитын ашаг шэмэтэ малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэдэ зорюулагданхай. Тэдэнэй эдэбхи хэшээлые үдэр бүри ударидаха, ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ шадаал һаа олон хүниие элсүүлхэ, шадамар бэрхэ, эрхим хүбүүд, басагадые малажалда хүдэлхөөр томилхо гээшэ колхозууд болон МТС-үүдэй комсомольско организацинуудай, ВЛКСМ-эй райкомуудай нангин уялга мүн. Гэбэшье, зарим комсомольско хүтэлбэрилэгшэд энээниие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын орондо гоё-гоё үгэнүүд болон найдуулгануудые гамгүйгөөр хэлэдэг, хэрэгтэ хэрэггүй шашаг шууяа татадаг байха юм. Комсомольско-залуушуулай 12 комбайнова агрегадуудые эмхидхээд, ажалыень хүсэдөөр табихабди гэһэн аад, мүнөө болоходо тэдээн тухай мартажархиһан комсомолой Тарбагатайн райкомой секретарь Патрахинай хооһон мэдүүлгэ энээн тухай балшыса гэршэлнэ бэшэ гү?

Эдэ үдэрнүүдтэ комсомольско эхин организацинуудта тоосоотоһунгалтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Эдэ суглаанууд дээрэ комсомолецууд тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, эхин организацинуудайнгаа үүргэ болон эдэбхиие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Энэнь гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, комсомолец бүхэн, залуу колхозник, хүдэлмэришэн бүхэн шэн габьяата ажалаараа парти, правительствын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ гэһэн гансал хүсэлэнтэй. Эхин организациингаа туйлаһан үрэ дүнгүүдые шүүжмэлхы ёһоор сэгнэлгэ, илангаяа дутуу дунда зүйлнүүдые усадхаха хэмжээнүүд, залуушуулай культурно-техническэ ургалта, саашанхи түсэб хараануудые тодорхойлолго—эдэ бүгэдэ суглаан дээрэ бодотоор шиидхэгдэхэ ёһотой. Энэ шухала хэмжээ-ябуулга үнгэргэхэдэнь комсомольско комитедүүдтэ партийна организацинууд зохистой туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Партийна хүтэлбэриин һайн байгаа сагтал комсомол хүсэтэй байдаг юм. Тиимэһээ КПСС-эй райкомууд, горкомууд комсомольско организацинууд тухай хододоо анхарал оролдолго гаргажа байха, пленумүүд болон бюрогой заседанинууд дээрэ комсомольско комитедүүдэй тоосоонуудые шагнаха, хүтэлбэрилхы кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, зүбөөр шэлэн табиха, тэдэниие бодото ажал хүүлжэ һургаха уялгатай.

Танкистнуудай Үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседани Москвада болоо

...а городой партийна, совет...он ниитын организацинууд...та СССР-эй Оборонын Ми...вын Танкистнуудай Үдэртэ ...гдаһан баярай заседани сен... 24-дэ болобо.

...алнууд, адмиралнууд, офи..., столицын партийна, совет...он ниитын организацинуудай ...шэд, предприятинуудай ба ...рганаудай хүдэлмэрилэг... албахаагшад, Москов...изоной сэрэгшэд-танкист...етскэ Армиин центральна ...о олоор суглараа.

...о дээрэ В. И. Ленинэй, И. В. ...эй портредууд ургамал сэ...эр гоёогдонхой харагдана. ...ва сэрэгүүдэй генерал-полковник П. П. Полубояров баярай заседани нээгээ.

Сэрэгшэд-танкистнуудта хандажа Москвагай ажалшадай зүгһөө — КПСС-эй МГК-гэй секретарь Б. А. Борисов, Ленинскэ комсомолой ба залуушуулай зүгһөө — ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь В. Е. Семичастный, Транспортна машина бүтээлгын министерствын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон албахаагшадай зүгһөө —транспортна машина бүтээлгын министрын орлогшо Я. А. Назаров амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Баярай заседанида хабаадагшадта Советскэ Армиин Центральна театрын коллектив зүжэг харуулаа.

(ТАСС).

1955 оной сентябриин 21-дэ японско парламентска делегацитай нүхэд Н. А. Булганин ба Н. С. Хрущевой хөөрэлдэһэн хөөрэлдөөн

Булганин. Бидэнэр таанадые амаршалха зуураа, һанамжыетнай дуулахаар бэлэн байнабди.

Хрущев. Таанадай ерэһэндэ бидэнэр баяртай байнабди. Энэ хадаа бэе бэетэеэ һайнаар танилсаха, танай болон манай хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые һайнаар мэдэжэ абаха арга олгоно. Бидэнэр японско арадтай хани ёһоной харилсаа тогтоохо гэһэн эгээн лэ һайн хүсэлэнтэй байнабди. Советскэ арадтай хани харилсаа иигэжэ тогтоогоод, саашадань хүгжөөлгэ японско арадай хүсэл эрмэлзэлгэдэнь зохилдохо гэжэ би бодоноб. Энэ замда ехэ бэрхэшээлнүүд бии. Гэбэшье, таанадтай мүнөө байгуулагдаһан барисаан ба таанадай Советскэ Союзда ерээд байлга һайн харилсаа тогтоолгодомнай туһалха гэжэ тухайлха хэрэгтэй байна. Таанад юу хэлэхые хүсэнэт, бидэнэр шагнаял. Советскэ Союзай японско гүрэнтэй харилсаа байгуулха саашанхи хараа тушаа ямар һанамжатай байһан тухайгаа бидэнэр мүн лэ хэлэхэбди. Сэхэ руунь хөөрэхыетнай гуйнабди.

Булганин. Хэн үгэ абахые хүсэнэб?

Китамура. (делегациие хүтэлбэрилэгшэ). Мүнөөдэр таанадтай уулзаха арга олгоһонойтнай түлөө бүхы сэжэ зүрхэнһөө баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Харилсаануудаа һайжаруулхын тулада, манай оронуудай хоорондо хани ёһоной холбоо барисаа байгуулхын тулада али бүхы юумэ хэхэ тон ехэ хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр бидэнэр танай орондо ерээбди. Манай оронуудай хоорондохи харилсаан бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хамтымнай хэрэгтэ тон шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ бидэнэр мүн лэ тухайлаабди. Иимэ найдабаритайгаар бидэнэр танай орондо ерээбди, тиин энэ талаар ямар нэгэн юумэ хэхые бидэнэр хүсэнэбди. Бидэнэй Япониһоо гараха үедэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ манай японско бүхы арад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байгаа һэн.

Эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай дүүргэһэн тэрэ угаа ехэ үүргэ, тусхайлбал, Женевэдэхи һаяын уулзалгын үедэ премьер Булганинай дүүргэһэн ехэ үүргэ бидэндэ һайн мэдээжэ юм. Бишыхан Япониһоо ерэһэн бидэнэрые Советскэ Союзай территориин угаа ехэ байһан ушар хамагай түрүүндэ һонирхуулна. Хоёрдохёор, эндэ наука, экономико ба культурын угаа ехээр һалбаран хүгжэһые хаража бидэнэр үнэмшөөбди.

Эндэ Советскэ Союзда маанадые ехэ халуунаар угтаһан ушар амгалан ёһоной хани харилсаа тогтоохо ябадалда мүн лэ ехэ шухала гэжэ бидэнэр тоолонобди. Эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхын тулада бүхы оролдолгоёо зорюулха бидэнэр ехэ хүсэлэнтэй байнабди.

Хэрбээ, тодорхой асуудалнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэр иимэ байна:

Нэгэдэхеэр, территориальна асуудал, тиигээд экономическа асуудал, тусхайлбал загаһа барилга тухай асуудал, мүн тэрээнтэй холбоотой худалдаа наймаа үргэдхэхэ тухай асуудал, культурна холбоо байгуулха асуудалнууд болоно. Мүн бусадшье асуудалнууд бии. Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ далайса ехэтэйгээр, нэгэн һаналтайгаар хандажа хани халуун оршон байдалда тэдэниие шиидхэхые оролдохо хэрэгтэй гэжэ бидэнэр тухайлнабди.

Сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлхэ тухай асуудал мүн лэ табигдаха байна. Энэ хадаа японско үргэн олониитын тон ехэ хүсэл эрмэлзэлгэ болоно. Энэ асуудалаар энэрхы сэдьхэл гаргахыень господин премьерые бидэнэр гуйнабди. Энэ асуудалые шиидхэлгэ танай орондо ерээд байһан японско парламентска делегациин 38 хүндэ эгээн һайн дурасхаалта бэлэг болохо һэн.

Японско сэрэгэй гэмтэдэй байдаг Ивановодахи лагерьта үсэгэлдэр орохо бидэнэр золтой байгаабди. Хэрбээ аргатай байгаа һаань, Хабаровскдахи лагерьта орожо харахые бидэнэр ехээр хүсэхэ байнабди. Иимэ зүбшөөл үгэхые ехээр гуйнаб, зүбшөөгөөд байгаа һаань, бидэнэр ехэ баясхалантай байха һэмди.

Эндэ бидэн тушаа гаргагдаһан бүхы оролдолгын түлөө түгэсхэлдөө үшөө дахин баясхалан хүргэхые зүбшөөгыт. Һүүлшын асуудал. Хэрбээ манай мүнөөдэрэй хөөрэлдөөнэй удхын хэблэлдэ толилогдохо болоо һаань, таанад буруушаахагүй гээшэ гүт.

Масару Номидзо. Китамурын үгэ хэлэхэдээ, тодорхой асуудалнууд тушаа тэрэнэй тогтоһондо зарим нэмэлтэ хэхые ба господин Булганинай, мүн господин Хрущевой һанамжануудаа хэлэхыень гуйхые намда зүбшөөгыт. Территориальна асуудалнууд тушаа, мүн сэрэгэй гэмтэд тухай, худалдаа наймаан тухай, загаһа барилга тухай болон культурна холбоо барисаан тухай асуудалнуудаар тогтожо хэлэхые би хүсэнэб.

Территориальна асуудал эгээн лэ орёо асуудал гэжэ бидэнэр һайнаар ойлгонобди. Энэ асуудал Сан-Францисска договортой, Окинава арал тухай асуудал шиидхэлгэтэй холбоотой юм. Зүгөөр господин Булганинай, мүн господин Хрущевой хабаадалсалгатайгаар дүрбэн гүрэниие Толгойлогшонорой зүблөөнэй болоһонһоо хойшо ехэ хубилалтануудай болоһые бидэнэр мэдэнэбди. Японско арад энэ асуудалые ехээр һонирходог байһан юм. Тиигээд, событинуудай саашанхи хүгжэлтэдэ ехээр найдадаг байна. Эб найрамдалай хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ туһатай байхын тулада территориальна асуудалые болохо зэргээрнь һайн тээшэнь шиидхэхые бидэнэр гуйха байнабди.

Сэрэгэй гэмтэд тухай асуудал тушаа хэлэхэ болоо һаа, 365 хүнэй хэһээлтэдэ байһан ба һаяхан нютагаа бусаһан 36 хүнэй сүлөөлэгдэһэн тушаа мэдээсэлэй толилогдоһоной түлөө хамагай түрүүндэ баясхалан хүргэхые би хүсэнэб. Сэрэгэй гэмтэд — урдын сэрэгэй пленэйхид тухай асуудалые шиидхэлгэ японско бүхы арадай хүсэл эрмэлзэлгэдэ зохилдохо байна. Хани ёһоной харилсаа тогтоолгодо туһалха байһан энэ асуудал шиидхэлгэдэ дэмжэлгэ үзүүлхые бидэнэр гуйнабди.

Канцлер Аденауэрай Советскэ Союзда ерээд байхада германска сэрэгэй гэмтэд тухай асуудал һайн тээшээ шиидхэгдэһэн байгаа гэжэ бидэнэр дуулаһан байнабди. Мүн лэ иимэ замаар японско сэрэгэй гэмтэд тухай асуудал шиидхэгдэжэ болохо бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди.

Худалдаа наймаан тухай хэлэхэ болоо һаа, манай гуйлта юуб гэхэдэ, манай оронуудай хоорондохи харилсаа һайжаруулха талаар түрүүшын хэмжээ-ябуулга болгон бэе бэедээ таарамжатайгаар худалдаа наймаа хүгжөөлгэ болоно.

Загаһа барилгын асуудал тухай хэлэбэл, энэ талаар японо-хитадай харилсаан амжалтатайгаар шиидхэгдээ. Загаһа барилгаһаа уламжалан японо-советскэ харилсаануудта гарадаг бүхы орёо асуудалнуудые, тусхайлбал, хойто зүгэй уһануудта загаһа барилга тухай асуудалые мүнөө гуримшуулбал ехэ һайн байгаа.

Энэ асуудалые гуримшуулхын тулада эндэ ерээд байһан парламентска делегациин гэшүүдэй зариманай хабаадалгатайгаар тусхай органиие байгуулха аргатай гэжэ бидэнэр тухайлнабди. Культурна холбоо барисаа, тэрэ тоодо спортивна холбоо барисаа, искусствын болон бусадай талаар холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ туһалхыетнай таанадые бидэнэр мүн лэ гуйнабди.

Булганин. Табигдаһан асуудалнуудта нүхэр Хрущев харюусаха.

Хрущев. Дайнай байдалые болиулха тухай ба дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай асуудалда бидэнэй ямараар хандадаг байһан тухай эгээн түрүүн хэлэхые би хүсэнэб. Энэ хадаа манай гүрэнүүдэй шиидхэхэ ёһотой гол асуудал болоно, тиин энэ хадаа манай харилсаанда эхи табижа үгэхэ байна гэжэ бидэнэр тоолонобди. Советскэ Союзай ба японско гүрэнэй хоорондо урда тээнь болоһон дайнуудые болон арсалдаануудые мартахын тулада дайнай байдал болиулха тухай хамагай түрүүндэ хэлэхэ хэрэгтэй. Советскэ Союзые Японидо, мүн японско гүрэниие Советскэ Союзда түлөөлхэ зохихо органуудые байгуулха хэрэгтэй.

Энэ хадаа дипломатическа юрын аргаар манай гүрэнүүдэй хоорондо холбоо байгуулжа, бидэнэй хоорондо гараһан бүхы асуудалнуудаар хэлсээ хэжэ шадахаар тиимэ эрхэ байдал бии болгохо һэн. Энэ хадаа юрын лэ хэрэг гэжэ манда һанагдабашье, тус асуудалаар СССР-эй болон Японниин түлөөлэгшэдэй хоорондо боложо байһан хэлсээнэй унжагайрһаниинь бидэндэ гайхалтайшаг байна. Советскэ Союзай ба Японниин хоорондохи харилсаа һайжаруулхые японско тала тиимэ ехээр хүсэдэггүй дээрэһээ энэ хэлсээе зорюута унжагайруулна гэжэ бидэндэ һанагдахаар болоод байна бшуу.

Минии урда тээ господанууд Китамура ба Номидзо үгэ хэлэхэдээ сэрэгэй гэмтэд — немецкэ армиин урдын сэрэгэй пленэйхид тухай асуудал шиидхэлгые жэшээ болгохо зуураа, энэ асуудал һайн тээшээ шиидхэгдээ һэн гэжэ зааһан байна. Энэ жэшээ хадаа сэрэгэй гэмтэд тухай асуудалай һайн тээшээ шиидхэгдэжэ болохо байһые үнэхөөрөөшье харуулна. Зүгөөр, немецүүдтэй энэ асуудалые шиидхэһыемнай таанадай жэшээ болгожо табиһан дээрэһээ, доро дурсагдаһанда таанадай анхаралые би хандуулха болоноб. Господин Аденауэртай бидэнэй хэһэн хэлсээн табан үдэр соо үргэлжэлөө. Энэ үе соо Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай үгэеэ ойлголсообди, гүрэнүүдэйнгээ столицануудта посольствонуудые байгуулха гэжэ хэлсэһэн байгаабди. Тиигээд, сэрэгэй гэмтэд тухай асуудалые хаража үзэхэбди гэжэ господин Аденауэрые найдуулһан байгаабди.

Тиихэдэ, мүн лэ иимэ асуудалаар Советскэ Союзай ба Японниин хоорондохи хэлсээн дүрбэ һара шахуу саг соо үргэлжэлжэ байһан аад лэ, аятай зохид хөөрэлдөөнһөө бэшэ үрэ гараагүй байха юм. Түлөөлэгшэд хадаа сай уужа байгаад, хоорондоо хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэнэ, алишье талынгаа эб найрамдалые хүсэжэ, дайнай байдалые болиулжа, дипломатическа харилсаа тогтоохые хүсэжэ байһан тухай бэе бэеэ үнэмшүүлхэ гэжэ оролдодог байна. Үгэеэ ойлголсохын тулада дүрбэн һара яһала хүрэхөөр болзор гэжэ би бодоноб. Энэ асуудалые түргэнөөр шиидхэхые японско талын хүсэдэггүй дээрэһээ энэ хэлсээн унжагайржа байһаниинь эли болоно.

Германска Федеральна Республикын правительствотай манай харилсаан нилээд хэсүүхэн, хурсадангишье байһан юм. Энэ правительствын түлөөлэгшэдтэй хэгдэһэн хэлсээн мүн лэ нилээд шахардуугаар үнгэрһэн байгаа, гэбэшье, Советскэ Союзай болон Германска Федеральна Республикын хоорондохи харилсаа һайжаруулхые алишье талын хүсэжэ байһан дээрэһээ һайн үрэ туйлагдаһан байна.

Германска Федеральна Республикын правительствотай хэлсээ хэһэнэйнгээ һүүлээр Германска Демократическа Республикын түлөөлэгшэдтэй бидэнэр мүн лэ хэлсээ хээбди, тэрэнэй дүнгүүд тухай хэблэлһээ таанад мэдэһэн байнат. Зүгөөр немецкэ сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлхэ тухай асуудал урда тээнь, нүхэр Булганинтай Женевэһээ бусажа ябахадаа Берлиндэ хүрэхэдэмнай зүбшэн хэлсэгдэһэн гэжэ заахые би мүн лэ хүсэнэб. Мүнөө энэ асуудалай һайн тээшээ шиидхэгдэһыень таанад мэдэнэт. Немецкэ сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлжэ нютаг нютагуудыень хараадаа абан, тэдэниие Германска Демократическа Республикада болон Германска Федеральна Республикада дамжуулан үгэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө хэгдэжэ байна.

Энээн дээрэһээ иимэ тобшолол хэжэ болохо байна гэбэл, Советскэ Союзай түлөөлэгшэтэй Лондондо хэлсээ хэхээр түлөөлэгдэһэн японско правительствын этигэмжэтэдэ маанадай үмэнэ табиһан асуудалаа түрүүшын ээлжээндэ табиха байгаа бэшэ гүт?

Лондондо боложо байһан хэлсээн дээрэ гараһан арсалдаата асуудалнууд мүнөө яһала эли боложо, алишье талын хараа бодол мүн лэ элирһэн байна. Тиимэһээ тэдэ асуудалнуудые бодотоор шиидхэжэ эхилхээр болоһон байна.

Сэрэгэй гэмтэд, японско армиин урдын алба хэгшэд тухай асуудал шиидхэлгэ тиимэ бэрхэтэй бэшэ байна. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо нилээд удаан саг үнгэрөө. Өөһэдынгөө хэһэн гэмэй түлөө сүүдлэгдэһэн сэрэгэй гэмтэд хэһээлтынгээ зарим хубиие мүнөө гараад байна. Тиимэһээ тэдээн тушаа энэрхы сэдьхэл гаргажа, тэдэ хүнүүдые сүлөөлөөд өөрынгөө үзэмжын ёһоор хандахын тулада японско правительствода тэдэниие мүнөө дамжуулан үгэжэ болохо гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Энэ талаар үһөөгөө абаха бодол бидэндэ байдаггүй. Бидэнэр гүрэнэй ажал-ябуулагшад хадаа үнгэрһэн сагай бэшэ, харин ерээдүйн хэрэгүүдые гол түлэб баримталха зэргэтэйбди. Эдэ хүнүүдые болзорһоонь урид сүлөөлэлгэ тэдэнэй гэр булынхидые болон дүтын хүнүүдые баярлуулха байна. Тэдэниие болзорһоонь урид сүлөөлэлгэ манай оронуудай хоорондо үгээ һайнаар ойлголсолгодо ба харилсаагаа һайжаруулгада туһалха байна.

СССР-эй ба Японниин хоорондо дайнай байдал болиулха тухай, дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай ба сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлхэ тухай асуудалнуудые нэгэ доро шиидхэбэл дээрэхэ гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгые японско арад ханангяар угтаха һэн. Энэ ушарые советскэ хүнүүд мүн лэ баяртайгаар угтаха байна. Тиимэһээ, бүхы асуудалнуудые хуби болгон таһалһанай хэрэггүй, тэдэниие суглань шиидхэбэл һайн байна. Энэ хадаа японско ба советскэ арадуудта һайн бэлэг болохо һэн. Манай хараа бодол иимэ байна.

Масанобу Цудзи. Би нэгэ ушар байдал тухай тогтожо хэлэхые хүсэнэб. Американо-английска сүүдүүдэй шиидхэбэреэр хэһээлтэдэ байһан 439 сэрэгэй гэмтэн мүнөө үедэ үшөө сүлөөлэгдөөгүй байһаар. Японско правительство ба японско арад хадаа сэрэгэй гэмтэд хаанаһаа түрүүн сүлөөлэгдэгшэ ааб гэжэ хүлеэнэ. Сэрэгэй гэмтэдые Англиин болон Америкын сүлөөлхэһөөнь урид Советскэ Союз дотор байһан сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлыт гэжэ би ехээр гуйха байнаб.

Хрущев. Советскэ Союз дотор байһан сэрэгэй гэмтэд США-гэй болон Англиин сүүдүүдээр шиидхэгдэһэн сэрэгэй гэмтэдэй сүлөөлэгдэхэһөө урид сүлөөлэгдэхэ жэшээтэй байна гэжэ таанадые би найдуулжа шадаха байнаб. Энэ хадаа доро дурсагдаһан ушараар тайлбарилагдана гэбэл, Америка ба Англи Японитой 1947 ондо дипломатическа харилсаа тогтооһон байна. Мантай энэ харилсаан үшөө тогтоогдоогүй байһаар. Тиимэһээ дайнай байдалай болиулагдаад, дипломатическа һайн харилсаанай тогтоогдон сасуу сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлхэбди гэжэ таанадые найдуулнабди. Ушар иимэһээ энэ хадаа дипломатическа харилсаа тогтооһоной һүүлээр сэрэгэй гэмтэдые эгээн лэ түргэнөөр сүлөөлэлгэ болохо байна.

Манай арадай зан абарие ойлгохо хэрэгтэй. Манай гүрэнүүдэй хоорондо дайнай байдалай үшөө болиулагдаагүй, эбэй договорой үшөө баталагдаагүй, дипломатическа харилсаанай тогтоогдоогүй байхада Советскэ Союз сэрэгэй гэмтэдые сүлөөлһэн байха юм. Илангаяа дайнай байдалые болиулхые Советскэ Союзай дурадхаад байһан, эбэй договор баталхые, дипломатическа харилсаа тогтоохые дурадхаад байһан иимэ оршон байдалда иимэ юумэ хэжэ яагаад болохо гээшэб гэжэ манай арад хэлэжэ болохо байгаа. Тэдэ эдэ бүгэдэ удхашанартай байна гэжэ би тоолоноб. Дайнда Советскэ Союз илажа гараа, тэдэ мүнөө, илагдаһан тала манай дурадхалые хүлеэн абахые хүсэнэгүй. Тиимэһээ тэрэ хадаа манай талада эсэргүү ямар бэ хорото һанаашалгатай байгаад, манайда байһан сэрэгэй гэмтэдые бидэндэ эсэргүүгөөр хэрэглэхын тулада тэдэниие сүлөөлхые гуйна гэһэн удхатай болоно. Энэнь тон ойлгосогүй байна. Японско арадай эрмэлзэлгые бидэнэрые дэмжэнэгүй гэһэн гэмнэлгэ шагнахань гайхалтай байна. Тиигэн гэһээнь бидэнэр хадаа японско арадые дэмжэдэг, энэ асуудалые хани ёһоор шиидхэхые хүсэдэг байнабди, гэбэшье, японско правительствын зүгһөө мүн лэ иимээр хандаһан ушар бидэнэр үзэдэггүй байнабди.

Господин Аденауэртай хэһэн хэлсээсэмнай таанад жэшээ болгоһон байгаат. Тэрээн шэнгеэр японско түлөөлэгшэдтэй асуудалые шиидхэхээр бидэнэр бэлэн байнабди гэжэ дахин дабтажа хэлэнэб. Хэрбээ, Германска Федеральна Республикын правительствын зүгһөө гаргагдаһан һонирхол ба хүсэл эрмэлзэлгэ шэнги тиимэ хүсэл эрмэлзэлгын

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

1955 оной сентябриин 21-дэ японско парламентска делегацитай нүхэд Н. А. Булганин ба Н. С. Хрущевой хөөрэлдэһэн хөөрэлдөөн

(Түгэсхэл)

японско правительствын зүгһөө гаргагдаа һаань, тус асуудал 4—5 үдэрһөө дээшэ бэшэ саг соо шиидхэгдэхэ байна.

Ходзуми. Господин Хрущевой хэлэһэн бүхы үгые бидэнэр тон һайнаар ойлгообди. Японидо бусаад байхадаа энээн тухай японско арадта мэдээсэхые оролдохобди.

Тахара. Австралийска правительство хадаа сэрэгэй гэмтэдые японско хаалтын газарнуудта дамжуулан үгэһэн байгаа. Сэрэгэй гэмтэдэй хүсэд сүлөөлэгдэхэһөө урид мүн иимэ юумэ хэхэ арга боломжо бии бэшэ гү.

Хрущев. Иимэ юумэн хэгдэжэ болохо байна. Гэбэшье, урда тээнь минии хэһэн мэдүүлгые анхаралдаа абаха хэрэгтэй. Тиигээгүй һаа японско тала хадаа дайнай байдалые болюулгые, дипломатическа харилсаа тогтоолгые унжагайруулха, мүн сэрэгэй гэмтэдые табигдаха сагһаань урид сүлөөлүүлжэ өөрынгөө мэдэлдэ абахые оролдоһон удхатай болохо байна. Тааруугүй ба дабаха аргагүй тиимэ бэрхэшээлнүүдые японско арадта бидэнэр тохёолдуулна гээшэ аалди? Имагтал дайнай байдалые болюулха ба дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай үгэеэ ойлголсохо шухала гэжэл бидэ тоолонобди. Манай гүрэнүүд ажабайһан тулададаа, хэрбээ эбтэйгээр ажабайхые ба амгалан ёһоной харилсаануудые тогтоохые тэдэнэй хүсэдэг байгаа һаа, энэ асуудалаар ямаршье арсалдаан гарахагүй байна. Зохихо документнүүдые зохёогоод лэ, тэдээндэ гар табиха хэрэгтэй байна бшуу.

Хадзиме Танака. Советскэ Союзай ба Японийн хоорондо дайнай байдал зогсоохын тулада ямар условинуудай табигдадаг байһые бидэнэй мэдэхэгүй байһамнай гэмшэлтэй байна. Бидэнэр мэдэнэгүйбди. Энэ асуудалые тодорхойлжо үгөө һаа, һайн байгаа.

Хрущев. Ямар асуудалнуудые табидаг байһан тухайгаа би найруулан хэлэһэн байнаб. Дайнай байдалые болюулха тухай, дипломатическа харилсаа тогтоохо ба посольствонуудтай болохо тухай асуудалнуудһаа ондоо ямаршье бусад асуудалнуудые японско талын үмэнэ бидэнэр табинагүйбди. Тэрэнэй һүүлээр японско талын һонирхоһон ямаршье асуудалые бэе бэедээ тааруугаар хаража үзэхөөр бидэ бэлэн байнабди.

Булганин. Үшөө хэн үгэ хэлэхые хүсэнэб?

Делегациин гэшүүд: Бэшэ асуудалнууд байхагүй.

Хрущев. Территориальна асуудал эндэ табигдаһан байгаа. Энэ асуудалаар тон эли тодо хараа бодол мэдээжэ договорнууд болон документнүүд соо бэшэгдэһэн байха юм. Бидэнэр эдэ хараа бодолые үгэ дуугүй, шууд сэхээр баримталха байнабди. Хэлсээ хэхэдээ эдэ документнүүдтэ үндэһэлхэ хэрэгтэй гэжэ бидэнэр тоолохо байгаабди.

Лондондо хэлсээ хэхэдээ японско тала Хабомай ба Сикотана аралнууд тухай асуудал табиһан байна. Минии зааһан тэдэ документнүүдээр энэ асуудал мүн лэ шиидхэгдэһэн байха юм. Зүгөөр эдэ аралнууд японско аралнуудта тоншье дүтэ байдаг, тиимэһээ японско гүрэнэй интересүүдые хараадаа абаха, манай харилсаануудай хани ёһоор хүгжэлгые хараадаа абаха хэрэгтэй гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Тиимэһээ алишье талынгаа интересүүдые ойлгон мэдэлсээд, тайлбарилан хэлэбэл, хэрбээ лондонско хэлсээн дээрэ мүнөө зүбшэгдэжэ байһан асуудалнуудые Японийн зүгһөө хүсэд ойлгоод байгаа һаа, дурсагдаһан аралнууд тушаа таараха шиидхэбэри абтажа болохо байна. Манай дурадхалнууд японско арадай ба японско гүрэнэй суверенэ эрхые ямаршье ушарта дайранагүй, материальна ямаршье ашаг олзо олохо зорилгогүй юм.

Загаһа барилга тухай хэлээ. Загаһа барилгын асуудалнууд Японидо ехэ удхашанартай гэжэ бидэнэр ойлгонобди. Зүгөөр японско гүрэнэй талые харан, загаһа барилгын асуудал шиидхэхые танай дурадхаһанда ба бэе бэедээ аша туһатай байха тухай ямаршье принцип мэдэрдэггүй байһандатнай танай анхарал хандуулхые би хүсэхэ байнаб. Энэ асуудалаар хөөрэлдөө хэжэ байхадаа бидэнэр тон һайн сэдьхэлтэй хүнүүд болонобди. Бусад гүрэнтэй дай хээд, тэрээндэ манай илажа гараһандал адли, тиимэ байдалтай капиталистическэ гүрэн байгаа гээшэ һаа, хэлсээ хэхые сэхэ арсаха һэн. Зүгөөр бидэнэр ехэ тэсэмгэй ба оролдосотой зон болонобди, өөһэдынгөө зүб байһанда этигэнэбди. Тиимэһээ энэ асуудалые тэсэмгэйгээр шагнаад, хүршэ һайн харилсаа тогтоохо хүсэл эрмэлзэлгээ хүтэлбэри болгон тэсэмгэйгээр харюу үгэнэбди. Энэ асуудал шиидхэлгын японско арадта ямар ехэ шухала байһыень бидэнэр мэдэнэбди. Дайнай байдалые болюулха тухай ба эбэй договор баталха тухай асуудалые унжагайруулга японско арадай интересүүдтэ зохилдохогүй байна гэжэ би сэхэ хэлэхэ байнаб. Ушар юуб гэхэдэ, дайнай байдал болюулхые ба эбэй договор баталхые бидэнэр хэдышье удаан саг соо хүлеэжэ шадаха байнабди. Энэ хадаа политическэшье, экономическашье талаар бидэндэ ямаршье түбэг тодхор татахагүй шахуу байна бшуу. Гансал японско арад ехэ гарза хохидолдо орохо байна. Теэд энээниие түйлахые бидэнэр юундэ нигэжэ оролдоно гээшэбибди гэжэ асуугдана. Бидэнэр хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, манай ниитын байгуулалтада орходоо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдтэй эбтэйгээр ба хани ёһоор ажабайха эрхэ байдал бии болгохые оролдон энэ асуудалда ханданабди. Энээн тухай хэлэжэ дүүргэхэ зуураа, дайнай байдалые болюулһанайнгаа ба эбэй договор баталһанайнгаа һүүлээр, тэрэ дороо японско арадай аша туһые хараадаа абалсан, загаһа барилга тухай асуудалаар хэлсээ хэхээр бидэнэрэй бэлэн байһан тухай дахин дабтажа би хэлэхэ байнаб.

Японско парламентын делегациин хүтэлбэрилэгшэд худалдаа наймаан тухай асуудал табиһан байна. Загаһа барилга тухай тогтоходоо, далимда энэ асуудалда харюу би үгэһэн байнаб. Бүхы оронуудтай худалдаа наймаа али болохоор хүгжөөхэ шухала гэжэ тоолодог байһан тухайгаа нэмээн хэлэжэ шадаха байнаб. Японитой худалдаа наймаа хүгжөөхые бидэнэр хүсэхэ байнабди. Япони хадаа географическа байдалайнгаа талаар Хитадта, Корейдэ болон Советскэ Союзда эгээн лэ дүтэ байдаг. Японско экономикын байдал дээрэһээ хаража үзэхэдэ, тэрэ хадаа Хитадтай, Корейтэй болон Советскэ Союзтай худалдаа хүгжөөгөөд байбал, өөрынгөө хэрэглэмжые тон һайнаар хангажа шадаха байна. Хэрбээ, худалдаа наймаан һайнаар хэгдэдэггүй, һаядаал эхилжэ байгаа гээшэ һаа, энэ ушар японско арадай интерестэ тааруугүй байна. Худалдаа наймаа эрхилэлгын иимэ хэмжээндэ байһанай түлөө бидэнэр зэмэтэй бэшэбди. Харин худалдаа наймаанай талаар манай харилсаае һайжаруулхые бидэнэр хүсэнэбди.

Японийн эзэд баяшуул болон түрүү хүнүүд худалдаа наймаа хүгжөөлгын арга боломжые болон тэрэнэй японско арадта ашагтай байхыень мэдэдэг дээрэһээ мүн лэ иимэ хараа бодол баримталдаг байна. Жэшээлхэдэ, Японидо судна бүтээлгэ ехээр хүгжэнги юм. Энэ талаараа бидэнэр ехэ захил үгэжэ шадаха байгаабди. Японидо мүн бусадшье захилнуудые бидэнэр хэжэ шадахабди. Өөһэдынгөө зүгһөө Японидо хэрэгтэй болодог нефть, бензин, нүүрһэ, модо болон бэшэшье материалнуудаар японско хэрэглэмжые хангажа шадаха һэмди. Энэ ушар японско промышленнигууд болон японско арадта ойлгосотой. Гэхэ зуура, худалдаа наймаан хүгжөөгдэнэгүй, энээнһээ гол түлэб Япони хохидолдо ороно. Тиимэ болохолоороо, Японско правительствода нүлөө үзүүлдэг ямар нэгэн тиимэ хүсэн бии болоно бшуу. Японско правительство эдэ хүсэнүүдэй ябуулгые дабажа шадахагүй байһан дээрэһээ Советскэ Союзтай, Арадай Хитадтай болон Корейтэй худалдаа наймаагаа ехээр хүгжөөдэггүй байна гээшэ ха. Танай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсана гэжэ намайе хэлэхэ шалтаг болтохогүйнь тулада худалдаа наймаанай хүгжөөгдөөгүй байһанай бодото шалтагаануудые нэрлэхые би хүсэхэгүйб. Энэ асуудалые парламентын депутадууд намһаа үлүү һайнаар мэдэнэ ёһотой гэжэ бодоноб.

Сэрэгэй гэмтэдэй байдаг Хабаровскдахи лагерьта орожо хараха гуйлта эндэ хэгдэһэн байна. Энэ асуудалда мүнөө би харюу үгэжэ шадахагүй байнаб. Юуб гэхэдэ, сэрэгэй гэмтэдэй байдаг лагериин али багта байдагыень мэдэнэгүйб. Тиимэһээ, энээн тушаа дотоодын хэрэгүүдэй министрһээ бидэнэр нүхэр Булганинтай хамта асууха байнабди. Энэ асуудалые шэнжэлжэ үзэхэбди гэжэ бидэнэр таанадые найдуулнабди. Хэрбээ, сэрэгэй гэмтэдэй Хабаровскда байдаг һаань, танай гуйлтые хангахые оролдохобди.

Таанадай табиһан бүхы асуудалнуудта харюусааб гэжэ би бодоноб. Эдэ харюунуудай таанадай эрилтэнүүдые хангаһан хангаагүйень би мэдэнэгүйб, зүгөөр манай хараа бодолые таанадай зүбөөр ойлгохые би оролдоһон байнаб.

Китамура. Г-н Хрущев тон сэхэ руунь хэлээ. Бидэндэ бүрин ойлгосотой. Советскэ правительствын ба Японско правительствын түлөөлэгшэнэрэй хоорондо хэлсээнэй үргэлжэлһөөр байһан дээрэһээ, тодорхой асуудалнуудта шадаал һаа эндэ тогтохогүй гэжэ бидэнэр оролдоһон байнабди. Имагтал нэгэ юумэн тухай би тэмдэглэхые хүсэнэб. Ушарынь хадаа дипломатическа харилсаа һайжаруулан тогтоохын урда тээ загаһа барилгын болон территориальна асуудалнуудые шиидхэхые японско арад хүсэдэг байна. Бүхы асуудалнуудай шиидхэгдээд, договор баталхада тэрээн соо харуулагдахыень бидэнэр хүсэн эрмэлзэнэбди. Энээн дээрэһээл хэлсээнэй үедэ бэрхэшээл тохёолдоно.

Территориальна асуудалааршье, мүн худалдаа наймаанайшье асуудалаар Советскэ Союзай хараа бодолые бидэнэр һайнаар ойлгонобди. Бидэнэр ямар нэгэн тобшолол эндэ хэхые хүсэнэгүйбди, харин японско арадай хүсэл эрмэлзэлгэ тухай юрэл бидэ хэлэнэбди. Г-н Хрущевой үгэ хэлэхэдээ, юун тухай тогтохо хүсэлтэй байһыень бидэнэр һайнаар ойлгообди.

Түгэсхэлдөө культурна холбоо барисаан тухай асуудалда тогтохые би хүсэнэб. Энэ асуудалые тусгаар хаража үзэхэдэ болохо гэжэ намда һанагдана. Искусствын болон спортын түлөөлэгшэдые бэе бэедээ эльгээлсэхэ тухай үгэеэ ойлголсолгодомнай туһалжа, Лондонско хэлсээнүүдтэ һайнаар нүлөөлжэ болохо байна.

Морисима. Хэлсээн тушаа японско правительствын ямар хараа бодолтой байһые господин Китамурын хэлэһэн бүхы үгэ харуулна. Зүгөөр Японидохи байдал Советскэ Союзайхида орходоо нэгэ бага ондоо юм. Тэндэ хэдэн олон политическэ партинууд бии. Мүн господин Хрущевой хэлэһэн хараа бодолые баримталдагшье парти бии. Японийн социалистическэ парти хадаа Японийн болон Советскэ Союзай хоорондохи харилсаае түргэнөөр гуримшуулхые японско бүхы арад хүсэдэг гэжэ тоолодог байна. Социалистическэ партиһаа манай делегациин составта орожо ерэлсэһэн бүлэг хүнүүд Японидо бусаад байхадаа правительствода зохихо мэдээсэл хэхэ байна.

Зүгөөр иимэ перспективэ бии гэжэ бидэнэй найдаха арга боломжотой байхын тулада Японийн аша туһада зорюулагдан Хабомай ба Сикотана тухай асуудалай шиидхэгдэхэ байһан тухай танай эндэ һануулаа һаа, ехэ һайн байха һэн.

Хрущев. Эдэ хүндэтэй гэршэнэрэй дэргэдэ иимээр лэ шиидхэгдэхэ гэжэ хэлэхэ байнаб.

Морисима. Игэжэ хэлэһэнтнай намайе хүсэдөөр хангана. Энэ асуудал тушаа бүри гүнзэгыгөөр хэлэхые хүсэнэ гүт?

Хрущев. Господин Китамура, та хадаа эбэй договорой баталагдахын ба дайнай байдалай болюулагдахын урда тээ загаһа барилга болон дайнай гэмтэд тухай асуудалые шиидхэхые хүсэнэ гүт?

Китамура. Эдэ бүхы асуудалнуудые саашадаа шиидхэлгэдэ бэрхэшээлнүүдэй гаража болохо байһан ябадал хэлсээнүүдые унжагайруулна гээшэ ха гэжэ багсаанаб. Эдэ асуудалнуудай договорой баталагдахын урда тээ шиидхэгдэхые бидэнэр хүсэнэбди.

Хрущев. Энэ гол шухала асуудал болоно. Бидэндэ энэ асуудал шиидхэлгэ нэрэ түрын хэрэг болоно. Бидэнэй хэлсээ хэжэ байһан нүгөө талын зүгһөө договор баталхаһаа урид иимэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ баадхалга, теэд хэрбээ энээниие таанадай хүлеэн абаагүй һаа, дайнай байдал болюулха ба эб баталха тухай договорто гар табихагүйбди гэһэн шанга эрилтэ шэнгеэр, тусхай услови шэнгеэр харагдана.

Иимэ условиие бидэ хүлеэн абажа шадаха гээшэ аалди? Эдэ условинуудые хүлеэн абаад байгаа һаамнай, манай нэрэ хүндэтэй зохилдохогүй байна. Японско гүрэнэй, японско арадай нэрэ хүндэдэ түбэг татахаар асуудалнуудые бидэнэр табинагүйбди. Тиимэһээ бидэниие ойлгоод, мүн лэ тиимээр бидэндэ харюусахыетнай гуйнабди.

Китамура. Таниие би һайнаар ойлгоноб, зүгөөр би правительствын гэшүүн бэшэ байнаб.

Хрущев. Би баһал правительствын гэшүүн бэшэб, имагтал СССР-эй Верховно Соведэй депутат гээшэб. Илгаань юуб гэхэдэ, Верховно Соведэй депутат байгаад би мэдүүлгэ хэхэдээ, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын хараа бодолые, мүн өөрынгөө правительствын хараа бодолые элишэлэн мэдүүлнэб гэжэ найданаб. Байдалтнай танайда ондоо байжа магад даа. Тэрээниие бидэнэр хараадаа абанабди.

Китамура. Тиимэ даа, байдалнай ондоо.

Хрущев. Господин Китамурын тон зүбөөр табиһан асуудалда — культурна холбоо барисаан тухай асуудалда мүнөө харюусахые би хүсэнэб. Японско арадтай советскэ арадай культурна холбоо барисаа хүгжөөхые бидэнэр баһал хүсэдэг байнабди. Ниитын болон культурна ажал-ябуулагшадай, артистнуудай, спортсменүүдэй делегацинуудые эльгээлсэлгэ, номуудые, кинофильмнүүдые андалдан абалсалга, манай научна эмхи зургаануудай танай эмхи зургаануудтай холбоо байгуулга гэхэ зэргын олон аргануудые хэрэглэн, манай арадуудай аша туһада зорюулжа харилсаагаа бидэнэр хүгжөөжэ шадаха байнабди.

Социалистическэ партиин түлөөлэгшэ господин Морисимын мэдүүлгэ тухай тэмдэглэхые би хүсэхэ байнаб. Манай хараа бодолые хүсэдөөр ойлгоһон тухайгаа танай хэһэн мэдүүлгээр би ханаңги байнаб. Танай советскэ хүнүүдтэй уулзалга, мүнөөдэр манай уулзалга, манай арадуудай хоорондоо ойртон, үгэеэ ойлголсолгодо шэглүүлэгдэн саашадаа хэгдэхэ ажал-ябуулга эб найрамдалай болон хани ёһоной харилсаануудые бэхижүүлхын түлөө хамтымнай тэмсэлдэ туһалжа шадаха гэжэ би бодоноб. Зүгөөр, энээнэй тулада ёһо тэдысэ гарадаг бэрхэшээлнүүдые усадхаха хэрэгтэй. Дайнай байдалтай байбашье бидэнэр таанадтай хани ёһоор хөөрэлдэжэ байнабди. Энэ байдал хадаа арбан жэлэй саада тээ тохёолдоһон ябадалай үлэгдэл болоно. Энээниие усадхаад, эб найрамдал тогтооел, хани харилсаагаа бэхижүүлхын тулада хамтааран оролдоел.

Хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ, японско арадта манай һайн юумые хүсэжэ байһые, экономико, культура болон материальна ажана байдалаа амжалтатайгаар хүгжөөхые, үнгэрһэн дайнай үедэ Хиросима ба Нагасаки гэжэ японско городууд дээрэ хорото муухай атомна бомбонуудай тэһэрхэдэ японско арадта тохёолдоһон гашуудалта байдалай дахин тохёолдохогүйе дэлхэйн арадуудай хүлеэн эрмэлзэжэ байһые тэрээндэ эгээн ехээр хүсэжэ байһыемнай дамжуулхыетнай гуйнабди.

Манай арадуудай хоорондын эб найрамдалай, мүн японско ба советскэшье арадуудта хоюуландань таатай һайн хани харилсаанай хэтэдээ һалбаран бадаржа байхые бидэнэр хүсэнэбди.

Булганин. Господанууд, асуудалнуудтатнай нүхэр Хрущевой үгэһэн харюунууд таанадые хангаба гү?

Делегациин гэшүүд. Хүсэдөөр хангаа гэжэ бултадаа харюусана.

Булганин. Нүхэр Хрущевой үгэһэн тайлбариин таанадые хүсэдөөр хангаһандань би ехэ баяртай байнаб. Юундэ баяртайбиб гэхэдэ, нүхэр Хрущевой эндэ хэлэһэн бүхы үгэнь Советскэ правительствын хараа бодол мүн болоно. Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ байһан би хадаа нүхэр Хрущевой эндэ хэлэһэн бүхы үгые хүсэдөөр зүбшөөн һайшааноб.

Япони тушаа манай хараа бодолые, Японитой эбэй договор баталха перспективэнүүд тушаа манай хараа бодолые нүхэр Хрущев тон һайнаар тайлбарилжа үгөө.

Таанадай манайда ерэһэнтнай ехэ һайн байна. Таанадай Советскэ Союзда ерэлгэ манай хараа бодолые Японидо зүбөөр ойлгохо ябадалда туһалха байна. Советскэ Союз хадаа манай харилсаануудые һайжаруулхые, мүн эбэй договор баталхые хүсэнэ гэжэ бидэнэр эндэ таанадта хэлэжэ шадаха байнабди. Энэ замда тиимэ хэсүү бэрхэшээл үгы байна. Хэрбээ, господин Мацимото ба манай посол Малигай хоорондо Лондондо гараһан арсалдаануудые һайнаар шэнжэлжэ үзөө һаа, эдэ арсалдаанууд тон багаханууд байна гэжэ би хэлэхэ болоноб. Ушар юуб гэхэдэ, дипломатическа харилсаа һайжаруулан тогтоохо тухай түргэнөөр хэлсээ баталхые японско правительствын зүгһөө хүсэн эрмэлзэхэнь шухала болоно.

Хрущев. Хэрбээ, тэдэнэй хэлсээ баталхые хүсөөгүй һаань, хүлеэхэбди, бидэнэр хүлеэжэ шадахабди гэжэ хэлэхэ байнабди.

Булганин. Энэ ажаглалтые хүсэдөөр зүбшөөнэб.

Японско арадтай эбтэйгээр ба хани барисаатайгаар ажабайхые, мүн Советскэ Союзай болон японско арадуудта алиндаашье ашатай туһатай байхаар хэлсээ хэхые бидэнэрэй хүсэжэ байһые советскэ арадай ба Советскэ Правительствын зүгһөө японско арадта дамжуулыт.

Таанадтай уулзаһан ушарые хэрэглэн, Советскэ правительствын ба советскэ арадай зүгһөө амаршалгые хүргэжэ ба һайниие хүсэжэ байһыемнай японско арадта дамжуулхые би таанадые гуйнаб.

ТАСС-эй буруушаалг

Австрида һая болотор байһан советскэ сэрэгэй соединенинүүдые советскэ командовани Германска Демократическа Республикын территори дээрэ оруулаа гэһэн мэдээсэлые баруунгерманска ДПА агентство толилһон байна.

ДПА агентствын энэ мэдээсэлэй худал хуурмаг байһан тухай мэдүүлхые ТАСС түлөөлэгдэһэн байна. Австрида байдаг советскэ сэрэгүүд сентябриин 20 хүрэтэр, тайлбарилан хэлэбэл, бэеэ даанхай ба демократическа Австриие һэргээхэ тухай Гүрэнэй Договорой ёһоор дүрбэн гүрэнэй сэрэгүүдые гаргаха болзорһоо нилээд урид Советскэ Союзай территори дээрэ хүсэдөөр асарагдаһан байна. Тиихэтэй хамта Авс… ритори дээрэһээ гаргагдаһ… гүүдэй зэргын тоотой хүн … сэрэгүүдһээ хороогдожо ба…

Германска Демократическ… публикада байдаг сэрэгүү… ехэ болгобо гэһэн хэбэртэй… мэдээ тараахадаа баруун… агентство хадаа Германи… бусад оронуудай олониитые… тэрэшэлэн Австридахи с… зарим харини гүрэнүүдэй … болон Баруун Германиин … дээрэ оруулһан бодото ба… дые балартуулха ба олони… нэ тэрэнээ зүбтүүлхэ гэһэ… тэй байгаа гээшэ ха.

Партиин XX съездын хүндэлэлдэ

Кяхтын аймагай Пограничнэ МТС-эй 2-дохи тракторна бригадын механизаторнууд түрэл партиингаа XX съездые ажалай амжалтануудаар угтахын тулада эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Тэдэнэр Калининай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа үдэр бүхэндэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта үльгэр жэшээ харуулна. Һүүлэй 6 үдэрэй туршада комбайнернууд нүхэд Д. Цыбденов, М. Скобелев, Д. Будаев гэгшэд 200 гаран гект… хуряаһан байна.

Комбайнер Даба Цыбден… линец-6» комбайнаар үдэр … 12 гектарһаа дээшэ шэнииc… гаа. Механизаторнууд хуря… май дээрэһээ дунда зэргэ… риин 10 центнер таряа сох… рим участогуудһаа бүришье… ряан абтана. Комбайнер С… овёс хуряаха зуураа 2 ха… 15 автомашина таряа сохи… һан байна.

С. К…

Яруунынхид яахадаа гээгдэ…

Сосновско МТС-эй харьяата колхозуудта ургаса хуряалга удаанаар, шанар муутайгаар ябуулагдана, оpooһо тарян ехээр гээгдэнэ.

Яруунын аймагай олонхи колхозууд мүнөө жэлдэ ороoһото культурануудай муу бэшэ ургаса ургуулһан байна. Теэд энэ баян ургасаяа аймагай колхозууд хэр зэргээр хуряажа, гүрэндөө тушаажа, амбаартаа хаажа байна хаб гэжэ хаража үзэхэ болоо һаа, тон хангалтагүй байха юм. Эндэхи колхозууд хуряалгын хүдэлмэриие тон шанар муутайгаар ябуулхаһаа гадна, үни удаан саг соо унжагайруулжа байна. Илангаяа Сосновско МТС-эй харьяата колхозуудта ургаса хуряалга хэлэшэгүй удаанаар ябуулагдахаһаа гадна, ороoһо тарян ехээр гээгдэнэ. Гүрэндэ таряа тушаалга болон үрэһэ хүрэнгэ хаалгын хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр ябуулагдана. МТС-эй нэгэшье колхоз ороoһо таряа тушаалгаар гүрэнтээ тоосоогүй, зарим колхозууд үрэһэ хүрэнгээ хааҗа эхилээдүй байна. Тус МТС-эй харьяата колхозууд сентябриин 20-ной мэдээгээр, ороoһото культурануудые хуряаха түсэбөө 48 процент дүүргээ гэхэ гү, али 7733 гектарай 3691 гектарынь хуряагаа. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр С. Дугарон), «Путь социализма» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр М. Цыдыпов) таряа хуряаха түсэбөө милл 36—38 процент дүүргээ. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, колхозуудай полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг бүхы 14 комбайнууд бороо нойтондо бага зэргэ һаатабашье, адли жэгдээр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэгүй. Олохон комбайнууд техническэ дутагдалһаа һаатадаг, мүн ажалай муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ үдэрэйнгөөшье нормонуудые дүүргэдэггүй байна. МТС-эй түрүү комбайнернууд Н. Виноградов, Б. Санжиев, Э. Доржиев, Б-Ж. Жамсуев ба бусадай үдэр соогоо 21—30 гектар хадахадань зарим комбайнернууд 2—3 гектар хадана. Жэшээлхэдэ, «Улаан туяа» колхоздо хүдэлмэрилжэ байһан комбайнер П. Белоусов «Коммунар» комбайнаар һүүлшын 5 хоног соо оройдоо 16 гектар хадаа. Тиихэдэ хүдэлмэрилжэ эхилһээр 74 гектар хадаһан байна. Мүнөө комбайнайнь двигатель эбдэршэнхэй, хүдэлмэрилнэгүй. Иимэ жэшээнүүд олон.

Хуряалгын хүдэлмэри Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо илангаяа муугаар ябуулагдана. Тус колхоз 1678 гектар ороoһото культурануудые, 525 гектар зелёнко хуряаха ёһотой юм. Эндэ хуряалгын шанарай муу дээрэһээ тарян ехээр гээгдэнэ, мүн тогууд дээрэнь хэдэн мянган центнер ороoһон сугларжа обойшонхой, дороһоо ургажа, халажа, бурьтажа байна. Жэшээлхэдэ, Сентэ гэжэ газарта хээрын хагдан соо адхагдаһан гурбан мянга шахуу центнер хара тарян үни удаан шэрэгдээгүй хэбтэһээр дороһоо ургажа захалһан байгаа. Мүн Дээдэ Алтан гэжэ газарай 203 га ячмениие комбайнернууд Ц. Д. Доржиев, Б. Ж. Шайдагбаев гэгшэд тон шанар муутайгаар хадаа. Эдэнэрэй хадаһан полиие харахада эндэ тэндэ далан, углуу үлэһэн, 25—40 сантиметр дээгүүр хадахадаа набтар тарян үлэшэһэн байха юм. Зарим газарта 1 квадратна метр талмай соо 70—80 колос хэбтэнэ. Теэд эдэ комбайнернууд өөһэдынгөө шанар муутай хүдэлмэриие «газарынь муу, доогуур хадахын аргагүй» гэжэ зүбтүүлхэеэ һэдэнэ. Комбайнһаа таряа … эмхидхэжэ шадаагүй … ороoһон хээрэ адхагдажа … абаашагдатараа, хэды хоно… тэнэ.

Тогууд дээрэнь зургаа ми… ран центнер ороoһоной бии … шье, ороoһо таряа сэбэрл… тааха түхеэрэлгэнүүдые … бэлэдхээгүй дээрэһээ тус ко… нөө хүрэтэр нэгэшье килогра… һэ хүрэнгэ хаагаагүй байна… зой центральна ток дээрэ… «ВИСХОМ» сушилка сентя… болотор ашаглагдаагүй хэ… Ток дээрэ тусгаар харюусал… нэй үгы дээрэһээ ажал … орой эхилжэ, үдэшэ эртэ … нэ.

Хуряалга дээрэ ажалай … лэй һула байһаниие мэдэж… гаад колхозой правлени, тэр… рүүлэгшэ нүхэр Дугарон С. … хо хэмжээ абанагүй.

Тиихэдэ «Путь социализма… хоздо мүн лэ ургаса хуряал… нар муу байна. Жэшээлхэдэ … гор тала гэжэ газарай ячме… ли дээрэ хүдэлмэрилжэ бай… байнер П. Садажапов бороо… тондо нэнгэһэн набтар тарян … гүй үлөөнэ. Тиимэһээ хадаһ… зартань ургасын 25—30 про… гээгдэдэг байна. Хэрбээ доо… сантиметр хүрэтэр табижа ха… тарянай гээлтэ һураггүй ба… дог гэжэ мэдэбэшье, энэ хар… гагүй комбайнер доогуур … оролдоногүй. Тиин комбайнер … дажапов ажалдаа голодоһо … һаа гадна, тон бүтээсэ багат… ажаллажа, оройдоо 65 гекта… хуряагаа. Мүн «С-4» ком… комбайнер П. Поздняковой … мэриин шанар энээнһээ дээ… шадабари оролдолго багата… һээнь комбайнань ходо эбдэр… тана.

Тус колхозой хадагдаһан п… дые харахада, солоомо ха… рэг, хамаагүй хаягдашанха… газартань комбайнууд солоо… нительгүйгөөр ябаһан байх…

МТС-эй главна агроном … Бурлаев, мүн колхозуудтахи … номууд хуряалгын шанарые … гаар хинан шалгана, эрхим … рай түлөө тэмсэнэгүй, меха… нуудта шанга эрилтэ хэнэгүй … тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тиихэдэ эндэхи колхозуудай … һо тарягаа түргэнөөр сэб… хатааха хэрэгтэ олон бэрхэш… ушарна. Ороoһо сэбэрлэлгын … машинануудые хүдэлгэхэ дви… нүүд хомор, таряа сэбэрлэл… шинануудта запасной частьн… тамаг, ременүүд олдоногүй… рээнһээ боложо, Маленковой … жэтэ колхоздо хүдэлгэхэ дви… үгы дээрэһээ «ОС-1» машин… байна. Тиихэдэ «Путь социа… колхозой зернопульт ремени… дээрэһээ хүдэлгэгдэнэгүй, … ушар колхоз бүхэндэ үзэгдэ…

Хэрбээ яруунынхид таряа ху… гаяа, саашадаа иимээр ябуу… лоо һаа, октябрь һара гарата… ряагаа хадаха, бүри ехэ… аюулда ороод байна. Тиимэ… ряалгын хүдэлмэриие, гүрэнд… ряа тушаалгые, үрэһэ хүрэнг… гые эрид хурдадхахын тула М… дирекци, колхозой правле… яаралтай хэмжээ абаха ёһо…

Ц. Дандаров, … коррес…

УЛАСХООРОНДЫН ТҮГШҮҮРИЛЫЕ УЛАМ СААШАДАНЬ ҺУЛАРУУЛХЫН БА УЛАСХООРОНДЫН ХАРИЛСАА ХОЛБОО ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ

1955 оной сентябриин 23-да ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ В. М. МОЛОТОВОЙ хэлэһэн үгэ

...ин түрүүлэгшэ, господа де-...

...льна Ассамблей уласхоо-... оршон байдалые сэгнэжэ, ... зорилгонуудаа хараалжа ... хүдэлмэри эхилдэг заншал-... өөрынгөө гол принципүүд ... зорилгонуудтай зохилдуу-... йрамдал ба уласхоорондын ... байдал бэхижүүлхэ ябадал ... Нацануудай Организа-... шухала зорилго болодог ... араада абажа, СССР-эй де-... намжаяа хэлэхые шухала-... оо.

Зохёон байгуулхы амгалан ажалда, ажана байдалаа улам хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хүсэлэлгые зорюулхые, энхэ тайбан ажаһуухые бүхы арадуудай шухалада бododог байһаниинь дамжаггүй. Арадуудай эдэ эрмэлзэлгэнүүд лэ арбан жэлэй урда тээ Нэгэдэмэл Нацануудай Организацие тогтоон байгуулха үедэ үндэһэн болгогдоһон байгаа. Эдэл принципүүд ба эрмэлзэлгэнүүд мүнөөшье уласхоорондын ажабайдалай хэрэгүүдые тодорхойлдог байна.

1. Мүнөө сагай байдалай онсо ушарнууд

...үдэй хоорондын харилсаа-... түгшүүрилые һуларуулха ... туһа хүргэхөөр хубилал-... уласхоорондын оршон бай-... долоһыень һүүлэй үеын со-... харуулаа. Али нэгэн гү-... аюулгүй байдалые, улас-... аюулгүй байдалые бүхы ... хангаха тухай асуудал ... дээ гүрэнүүдэй сэрэгэй бү-... рилдүүлжэ бэнэ, дай ном-... лжэлхэ зэргээр бэшэ, ха-... нниитын амгалан байдал ... дын тулада бүхы гүрэнүү-... эшье, багашье гүрэнүүдэй ... сэлэлгөөр түйлагдаха бай-... событинууд гэршэлэн ха-... Тиимэ оролдолгын тон шу-... һанниинь бүгэдэндэ эли гэ-... эйн хоёрдохи дайнай эсэс-... тэй дашарамдан Европодо ... социально-политическэ ... убилалтануудай болоһоной ... социалистическэ түхэлэй ... гүрэнүүд тогтоогдоо, мүн ... о-экономическа ондо ондоо ... гүрэнүүдэй амгалан ... эгэ оршон байха асуудал ... бүри ехэ удхашанартай бо-...

...й ба материальна тон ехэ ... дэлхэйн хуби заянай түлөө ... юусалга даадаг агуухэ гү-... зүгһөө зохихо хүсэлэлгэ ... удхашанартай байһые ... дашарамдуулан тэмдэглэхэ

...оорондын оршон байдалда ... эзэр нүлөөлһэн зүблөөн — ... СССР-эй, США-гэй, Великобрита-... Францийн правительство-... Толгойлогшонорой Женевскэ ... һүүлэй үедэхи уласхоорон-... жэ шухала событи болоно. ... гүрэнэй правительствонуу-... ойлогшонор 1945 онһоо хой-... түрүүн шоур нюураараа ... уласхоорондын хэдэ хэдэн ... ала ба хойшолуулашагүй ... уудаар һанал бодолоо зүб-... эһэн байха юм. Һүүлэй ар-... соо дүрбэн гүрэнэй хоо-... тохёолдоһон харилсаануудай ... хараадаа абабал, энэшье ... ехэ удхашанартай байна.

...скэ зүблөөнэй удхашана-... б гэхэдэ, шэнэ дайн болоно ... д айха түбэгшөөхэ ябадал-... д түмэнние сүлөөрүүлхын ... оролдолго гаргаха гэжэ пра-... вонуудайнгаа эрмэлзэдэг ... тухайда гүрэнүүдэй хүтэл-... ажал-ябуулагшад мэдүү-...

...тэй дашарамдуулан, Совет-... равительствын Толгойлогшо ... улганиин арадуудай хоорон-... алан байдал бэхижүүлхын ... Советскэ Союзай саг үргэл-... долго гаргадагые онсолон ... эһэн байна. Дотоодын ямар ... итай байһанһаа дулдыдан-... гүрэнүүдэй хоорондоо амга-... ор зэргэ оршон байхые Со-... равительство хүсэдэг бай-... жэ байна, юундэб гэхэдэ,— ... е гүрэнэй социальна ба эко-... ска байдал тухай асуудал ... арадай дотоодын хэрэг бо-... э Н. А. Булганин мэдүүлээ

...кын Холбоото Штадуудай ... нт господин Эйзенхауэр гү-... й бэе бэеэ хүндэлхэ ба эти-... оршон байдал тогтоохо шу-... кэ мүн лэ хэлээ, тэрээниинь ... шанартайда тоолоһон бай-... ССР-эй ба США-гэй хоорон-... рилсаанууд тушаа хэлэхэ ... дэ хоёр ороной арадууд үни ... нааша хододоо эб эстэй ... аг байһан юм, американска ... етскэ арадуудай хоорондо ... альна арсалдаан гү, али ... наймаанай талаар мэдхэл-... хагүй, американска арад ... арадай ханинь байхые хү-... за гэжэ господин Эйзен-... мдэглээ.

...обританиин премьер-ми-... олитическэ дүй дүршэлыень ... сэгнэдэг г-н Иден үни ... гай эб найрамдал хангал-... туһада гүрэнүүдэй хоорон-... лсаа холбоо хүгжөөхэ шу-... кэ Великобританиин прави-... үмэнэһөө мэдүүлһэн бай-...

...лэн Францийн премьер-ми-... Фор гүрэнүүдэй хоорон-... алан харилсаа холбоое хүг-... ухала гэжэ, дай номнохо ... эсэс табиха хэрэгтэй гэжэ ... ска правительствын үмэнэ-... һэн байха юм.

СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ба Францийн гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад Женевэдэ сугларaад байхадаа, уласхоорондын шиидхэгдээдүй асуудалнуудые, тэрэ тоодо Европын ба Азиин шиидхэгдээдүй асуудалнуудые гуримшуулха хэрэгтэ шэнэ ёһоор хандаха шухала гэжэ ойлгоһысынь эдэ мэдүүлгэнүүд гэршэлнэ. Женевскэ зүблөөнэй удха ба юрэнхы шэнжын, дай номножо үргэлжэлхэ зорилгоор бүри һаяшаг хэгдэдэг байһан мэдүүлгэнүүдэй илгаас ажаглахань бэрхэтэй бэшэ байна. Эб найрамдалай аша туһада зорюулжа гүрэнүүдэй ажал-ябуулагшадай хэлэһэн мэдүүлгэнүүдынь дэлхэйн арадуудай дунда шэнэ найдабаринуудые, эдэ үгэнүүд дэмы хосорхогүй гэһэн найдабаринуудые үүсхээ.

Тиимэл ушарһаа, Женевскэ зүблөөн арадуудай зүгһөө айхабтар ехэ һайшаалтайгаар угтагдаад, СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Францийн хоорондохи харилсаануудта эли бодо хубилалта үүсхэһэн, уласхоорондын бүхы оршон байдалда нүлөөлһэн байна. Тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые зайсуулан дабаха ба гүрэнүүдэй хоорондо үгэсэ ойлголсохо, харилсаа холбоогоо хүгжөөхын тулада хэлсээнүүдые хэжэ уласхоорондын арсалдаатай асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хубилалта түйлагдаа. Ямар нэгэн бүлэглэлнүүдые бүри хүсэтэй болгохо бэшэ, харин гүрэнүүдэй этигэлсэхэ ябадал бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлхэ шухала байһые хараада абалсан, уласхоорондын шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ гэһэн дэлгэрэнги эрмэлзэлгын тус зүблөөндэ зарим тэды нүлөөлһэнiинь элитэ.

Правительствонуудай Толгойлогшонорой һанал бодолоо зүбшэн хэлсэһэн асуудалнууд зүблөөн дээрэ шиидхэгдээгүй, шиидхэгдэхэ аргашьегүй байһаниинь элитэ. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхын тулада саг хэрэгтэй, тэсэбэри хэрэгтэй. Энээнние бэлэхэнээр шиидхэхэбди гэжэ Женевскэ зүблөөндэ хабаадагшад һанаашьегүй. Гэхэ зуура, зүблөөндэ хабаадагшад бүгэдөөрөө оролдолго гаргаһанайнгаа ашаар, хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ даалгагдаха заабари директивэнүүд тодорхойлон зүбшэлэгдэһэн байна. Эдэ министрнүүд уласхоорондын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые шиидхэхэ саашанхи хүдэлмэридөө тус директивэнүүдые үндэһэ болгон, правительствонуудайнгаа толгойлогшонорой эхи табиһан хэрэгые үргэлжэлүүлхэ ёһотой.

Женевскэ зүблөөн хадаа тушаан болоһон событи бэшэ юм. Энэ хадаа һүүлэй үеын событинуудаар бэлэдхэгдэһэн байна. Эб найрамдалай хүсэн ба социальна хүгжэлтын улам бэхижэһэн дээрэһээ энэ зүблөөн зарлагдаха аргатай болоо.

Эб найрамдалай хэрэгые аршалан хамгаалхаар шиидэһэн, олон миллион хүнүүдтэ хүндэ хүшэр хойшолон ушаруулжа болохо дайнай гал түймэртэ дэлхэйн дахинаа эзэлэглэхэ ябадал тохёолдуулхагүй гэжэ шиидэһэн арадуудай оюун мэдэрэлдэ ехэ хубилалтын болоһые Женевскэ зүблөөн гэршэлэн харуулаа. Эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэгшэ арадуудай дунда һүүлэй жэлнүүдтэ дэлгэрһэн хүдэлөөн бүгэдэнниитын амгалан байдал бэхижүүлхэ хүсэтэ зүйл болоһониинь бүгэдэндэ элитэ.

Эб найрамдал хангаха гэдэг арадуудай тон ехэ дура хүсэлынь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ: уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ба оршон байдалые һайжаруулха ябадалда туһа хүргэһэн шухала событинууд Женевскэ зүблөөнһөө бүри урид болоһон байха юм.

Корейдэ даб дээрэ эб найрамдал тогтооһон, арадуудайнь өөрынгөө байдал тодорхойлхо эрхые мэдэрэлсэн Индо-Хитадта дайн байлдаа зогсооһон баримтанууд тиимэ дэбжэлтын эли тодо гэршэ жэшээ болоно. Энэнь — уласхоорондын шиидхэгдээгүй шанга асуудалнууд мүнөө үгы болонхой гэһэн удхатай бэшэшье һаа, үнэндөө бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал һэргээгээ.—Индо-Хитадта дайн байлдаанай зогсоогдоһоной һүүлээр правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ Зүблөө зарлаха таарамжатай ушар хангагдаа.

Австрийска асуудалые харьяата талануудай таарамжатайгаар шиидхэһэн ябадал уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удхашанартай байгаа. Энэ асуудалые шиидхэлгэ австрийска арадай национальна интересүүдтэ, тэрэшэлэн Европодо аюулгүй байдал хангалгын интересүүдтэ таарана. Энээнэй үндэһөөр, Австри тусгаар ба бэеэ даадаһан гүрэн болохо зуураа, бусад гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ татагдахаяа болиһон байна. Австри хододоо нейтралитет сахидаг политика баримталха уялга абаа, тиимэһээ ондоо гүрэнүүдэй дахуул болгон ашаглахын аргагүй болонхой. Австриин нейтралитедые хүндэлхэбди гэжэ Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Францийн зүбшөөрһэниинь элитэ.

Австрийска асуудалые ингэжэ шиидхэлгэ Европодохи эб найрамдалай хэрэгтэ горьтой туһа нэмэри болоо.

Нейтралитет сахиха гэжэ Австриин шиидэһэниинь мүнөөнэй уласхоорондын байдалда тон шухала зүйл болоно. Нейтралитедэй политика сахихын түлөө хүдэлөөн һүүлэй үедэ бусад хэдэ хэдэн гүрэнүүд дотор улам ехээр дэлгэржэ байнхай. Тэндэхи арадууд сэрэгэй агрессивнэ блогуудта ба пухэсэлнүүдтэ хабаадахагүй политика баримталхые улам эрид шангаар эрдэг боложо байна. Энэ ушарые хараадаа абажа, тиимэ оронуудай нейтралитедые хүндэлхөөр бэлэн байһан тухайдаа Советскэ Союз мэдүүлээ һэн. Эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилгодо таарахаар нейтралитедэй политикые бусад гүрэнүүдэй зүгһөө мүн тиимээр лэ ойлгохо бэзэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

Энэ жэлэй хабар Советскэ Союзай Правительствена делегациин Югославида ошоһоной үндэһөөр СССР Югослави хоёрой хоорондын харилсаануудта хубилалта болоо, энэмнай түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ шухала удхашанартай байгаа. СССР-эй ба Югославиин арадуудай аша туһада, тэрэшэлэн Европодохи эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада тааруугаар советскэ-югославска харилсаануудые һайжаруулһан ябадал Европын бүхы оршон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ, гүрэнүүдэй хоорондын этигэл найдабарие улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ. СССР-эй ба Югославиин хоорондохи хани харилсаануудай мүнөө амжалтатайгаар хүгжэжэ байһан ушар уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгын интересүүдтэ мүн лэ харюусана.

Түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ туһа хүргэһэн уласхоорондын бусад шухала событинууд тухай мүнөө хэлэһэнэйшье хэрэггүй. Советскэ Союзай ба бусад хэдэн гүрэнүүдэй эб найрамдалта политикын тэдэ событинуудай хүгжэлтэдэ шухала удхашанартай байһаниинь элитэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр гансашье Европодо бэшэ, мүн Азида ехэхэн хубилалтанууд болоһон байгаа. Африкадашье бага бэшэ дэбжэлтэ болоо.

Хитад арадай илалтын ашаар агуухэ Хитадай Арадай Республика тогтожо. өөрынгөө национальна бэеэ дааха байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө хэдэн зуун жэлдэ хэһэн тэмсэлэйнь амжалтатайгаар дүүрэһэн ушарые хэншье тоонгүй байха ёһогүй. Шэнэ, арадай-демократическа Хитадай тогтон мандалга (сүлөөтэ агуухэ гүрэн болоһон тэрэнэй хуулита эрхэ ба интересүүдые бултадаа хараада абаха ёһотойбди) — һүүлэй үеын түүхэтэ ехэ событи мүн. Агуухэ хитад арадай бата дэмжэлгэдэ түшэглэдэг Хитадай Арадай Республикын урган мандаад, улам бэхижэжэ байһан ушарынь Азиин ба Дальна Востогой оршонһоо гадна, мүн бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангаха имагта шухала зүйл болоно.

Дальна Востогто эб найрамдал сахилгын ба аюулгүй байдал бэхижүүлгын хэрэгтэ бусад оронуудай хажуугаар Япони мүн лэ шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Хоёр ороной хоорондын харилсаае зохид һайн болгохо тухай асуудалаар мүнөө Лондондо хэгдэжэ байгаа советско-японско хэлсээнүүд амжалтатайгаар дүүрэбэл, Японийн ба Советскэ Союзай арадуудай интересүүдтэ харюусаха, Дальна Востогтохи байдалые һайжаруулха ябадалда туһалханъ дамжаггүй.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Азиин ба Африкын хэдэ хэдэн оронууд бэеэ дааһан байдалтай болоо. Инди, Индонези, Бирма, Пакистан, Цейлон, Непал, Филиппины, Ливан, Сири, Израиль, Иордани, Ливи ба бусад тиимэ оронууд болоно. Эдэ гүрэнүүдэй зариманиинь эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэжэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан, Азидахи хоёрдугаар томо гүрэнэй — Индиин үүргые онсо тэмдэглэхэ шухала. Агуухэ индийскэ арад бэеэ даадаг болохын түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлэй жэшээ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдээ бусад арадуудтай харилсаа холбоотой байлгын һайн жэшээ харуулаа.

Национальна бэеэ дааһан байдалаа сэхэ шууд, эрэлхэг зоригтойгоор аршалан хамгаалжа байгаа Азиин ба Африкын арадуудай, Дүтын болон Дунда Востогой оронуудай тус замдаа амжалтануудые түйлахыень бүгэдөөрэн хүсэхэ ёһотойбди гэжэ һананаб. Эдэ оронуудай арадуудта шухала дэмжэлгэ үзүүлхэ, тэдэнэй хуулита эрхыень сахин хамгаалха, өөһэдын ашат туһые бодоод эдэ гүрэнүүдые сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ оруулха гэһэн һэдэлгэнүүдтэ эсэс табиха, эдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэнь ондоо гүрэнүүдэй хамаархаха ябадал тохёолдуулангүй байха гээшэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин уялга болоно.

Советскэ Союз тушаа хэлэбэл, эб найрамдалай ба дэбжэлтын хэрэгэй түлөө сэхэ шууд тэмсэдэг байгаа, тэмсэжэ байна. Национальна бэеэ дааһан байдалаа, эрхэ сүлөөгөө, арадуудай хоорондын эб найрамдалай интересүүдые аршалан хамгаалагша арадууд Советскэ Союзай зүгһөө хэзээшье бүрин ба эдэбхитэй талархалда хүртэхэ байха.

Худалдаа наймаагаа, бусад экономическа холбоогоо үргэдхэхэ, Баруун ба Зүүн оронуудай хоорондын худалдаа наймаанда харшаар хандадаг ябадалые зайсуулха эрмэлзэлгэ һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехэ болоо.

Элдэб оронуудай политическэ, научна, худалдаа наймаанай ба олониитын бүлэг түлөөлэгшэдэй хоорондохи харилсаан үргэдхэгдөө. Гүрэнэй ажал-ябуулагшадай уулзалганууд, парламентска делегациинуудай хоорондоо ябалсалга, наукын, промышленностиин ба хүдөө ажахынгаа түйлалтануудтай харилсан танилсалга, уласхоорондын туризмын хүгжэлтэ, искусствын, спортын хүтэлбэрилэгшэдэй харилсан ябалсалга гэхэ мэтэ хадаа харилсаа холбоогоо бэхижүүлхын, арадуудай үгэсэ ойлголсолгые һайжаруулхын тулада хэдэн талаһаа хүсэлэлгын гаргагдажа байһанай гэршэ тэмдэг болоно.

Эдэ делегацинууд Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай, Хитадай, Великобританиин, Польшын, Египедэй, Швецийн, Австриин ба бусад оронуудай хүн зоной зүгһөө тон һайнаар, баяртайгаар угтагдадаг байһаниинь һайшаалтай. Гүрэнүүдэй хоорондын хани харилсаа тогтоохо, эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн арадуудай ехэ хүсэлэл мүн гэжэ тэрээнние бидэ советскэ хүнүүд ойлгонобди.

Энэ оной февралиин 9-дэ СССР-эй Верховно Соведэй гаргаһан мэдээжэ Декларациин шухала үүргэ дүүргэһыень мүн лэ тэмдэглэхэ хүсэлэнтэй байнаб. Парламентска делегацинуудые эльгээлсэхэ зэргээр парламентнуудай хоорондо сэхэ харилсаа холбоо тогтооха гэһэн уряа тус Деклараци дотор бии юм, энэнь амгалан харилсаа холбоотой байха гэһэн арадуудай гүн эрмэлзэлгэдэ харюусана. Советскэ парламентын энэ уряа үргэн ехээр зүбшэн хэлсэгдэжэ, мүнөө жэл олохон оронуудай парламентска делегацинууд Советскэ Союзда ерэһэн ушарые һайшаан тэмдэглэнэбди. Элдэб оронуудтахи парламентнуудай гэшүүдэй ингэжэ харилсадагынь мүн лэ Женевскэ зүблөөнэй уряалһан ёһоор Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондын харилсаае хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ байна.

СССР-эй Верховно Соведэй февральска Деклараци хадаа дэлхэйн бүхы парламентнуудта Советскэ парламентын хандалга болоно. Энэ хандалгамнай СССР-тэй дипломатическа харилсаатай оронуудһаа гадна, мүн бусад гүрэнүүдтэншье хамаадаха байна. Парламентнуудай хоорондо холбоо барисаа тогтообол, зохихо ушарта гүрэнүүдэй хоорондын харилсаае гуримшуулгада мүн лэ туһа хүргэжэ болохо һэн.

Атомай хүсые ашаглаха ябадалтай холбоотой хүдэлмэри бүри һаяшаг олохон оронуудта шоуса байһан юм. Энээнһээ шалтагаалан, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудай талаар бэе бэедээ этигэхэтүй ябадал гараһан байна. Мүнөө байдал нилээд хубилаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Атомай хүсые амгалан хэрэгтэ ашаглаха зорилготойгоор энэ жэлэй август соо Женевэдэ болоһон Эрдэмтэдэй уласхоорондын конференци эндэ хэлэгдэһые гэршэлнэ. Конференци зарлаха хэрэгтэ Америкын Холбоото Штадуудай правительствын үүсхэл гаргаһыень һайшаан тэмдэглэнэбди. Советскэ эрдэмтэд энэ конференцидэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, Советскэ Союзда атомай хүсые техникын, биологиин, медицинын, хүдөө ажахын талаар ашагладаг дүй дүршэлые харуулһан 100 гаран элидхэл хээ.

Тэрэшэлэн СССР-тэ баригдаһан, дэлхэйдэхи түрүүшын атомна электростанциин хүдэлмэри тухайда советскэ эрдэмтэд элидхэл хэһэн байна. Гадаадын олохон түлөөлэгшэд тус электростанциие байра дээрэнь хаража танилсаха аргатай болоһон байха юм.

Эрдэмтэдэй Женевскэ конференци атомай хүсые амгалан хэрэгтэ ашаглалгаар уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоолгодо ехэ туһа хүргэһэниинь лабтай. Советскэ Союз атомай хүсые амгалан хэрэгтэ бүри үргэнөөр ашаглаха асуудалаар бусад оронуудтай харилсаа холбоогоо улам хүгжөөхэ зорилго табина. Энэ конференциин эхилһэн хэрэгые үргэлжэлүүлхэ, тиихэдээ гансашье атомай хүсэ ашаглаха асуудалаар бэшэ, мүн наукын ба техникын бусад һалбаринуудай талаар бүхы оронуудтахи эрдэмтэдэй иимэ зүблөө ходо — шадаал һаа жэл бүри—зарлаха шухала гэжэ һананабди.

Тиин, һүүлэй үеын хэдэ хэдэн событинууд, илангаяа правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн хадаа оршон байдалай горьтойгоор хубилжа байһые харуулаа. Тээд, энэнь — бэрхэшээл бүрин усадхагдаа гэһэн удхатай бэшэ. Урагшаа дабшаха замдаа үшөөл олохон һаад, түбэгүүдые дабаха ушартай болохо байнабди. Жэшээлхэдэ, «сателлидүүд» гэдэг тухай үшөөл хэлсэдэг байһаар. Зүгөөр, Зүүн Европын арадуудые тиигэжэ нэрлэхые хүсэхэдөө, тэдэнэр бусад тушаа хэрэглэжэ дадаһан ойлгомжонуудаа эдэ оронуудта тон буруугаар тохохые хүсэнэ. Эдэ оронуудай бусад гүрэнүүдтэй харилсаан национальна суверенитедэй принципүүдые, арадуудай хоорондын хани барисаанай принципүүдые сахилгын үндэһөөр лэ һайса хүгжөөгдэжэ болохо байһые Зүүн Европын оронууд бодото дээрэнь тодоруулан харуулаа.

Өөһэдынгөө үглөөдэрэй байдал тушаа, хүнүүдэй һанаа зоборигүй байха арга хангахын түлөө эрид, шууд тэмсэхэ ёһотойбди. Эдэ арга боломжонуудай хэр зэргээр ашаглагдаһанһаа, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые бии болголгодо ба бэхижүүлгэдэ бэшэ, харин уласхоорондын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хэр ехэ анхаралай хандуулагдаһанһаа — эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй саашанхи амжалта дулдыдаха байна. Дэлхэйн арадуудай үнэхөөрөө аюулгүй байдал хангаха арюун нангин зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин амжалта түйлалганъ энээнһээ мүн лэ дулдыдаха байна.

II. Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые зогсоохо гээшэ гол зорилго мүн

Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал зогсоохо гээшэ мүнөө үеын эрхэ байдалай гол зорилго гэжэ мэдэрхэ шухала.

Илангаяа һүүлэй жэлнүүдэй туршада энээнһээ урда тээ үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг яаралтай түргэнөөр түхеэрэгдэдэг болоһониинь элитэ. Жиирэй буу зэбсэгүүд гэдэгэй хэмжээн таһалгаряагүйгөөр баһал ехэ болгогдожо байна. Үйлэдбэриин бүтээгдэһэн атомна ба водородно зэбсэгэй хэмжээн мүн лэ ехэ болоно. Тиихэдэ энэ зэбсэг улам ехэ һандаргахы хүсэтэй, улам ехэ аюултай болгогдоно. Гүрэнүүдэй сэрэгэй гаргашанууд үзэглөө дуулдаагүйгөөр үргэдхэгдэнэ, тэдэнэй бүхы хүшэр хүндэнь ажалша арадай нюрган дээрэ, хүдэлмэришэдэй, таряашадай, албахаагшадай, жэжэхэн энгэй үмсэтэнэй нюрган дээрэ буунa.

Түйлай ехэ материальна хэрэгсэлнүүд, тэрэшэлэн хүнэй хүсэн үйлэдбэрилгын зорилгонуудта, арадуудай ажана байдалые дэбжүүлхын, экономическа талаараа һулаар хүгжэнги оронуудта ба районуудта туһаламжа үзүүлхын тулада хэрэглэгдэхын оронд, харин дай бэлэдхэхэ ябадалда зорюулагдана.

Иимэ байдал саашадаа үргэлжэлхэ ёһогүй. Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ эсэргүүсэн, зэбсэгжэлгые хороохын, атомна ба водородно зэбсэг хоримжолхын, шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын түлөө эрид шанга үгэсэ хэлэхэ ёһотой болоо.

Буу зэбсэг хороохо, атомна зэбсэг хоримжолхо ба «шэнэ дайнай аюулые» зайсуулха асуудалнуудаар Советскэ правительствын оруулһан дурадхал эдэ зорилгонуудта харюусана. Дурадхалнуудайнгаа тусхай проектые Советскэ правительство буу зэбсэг хуряалгын комиссида майн 10-да оруулаа һэн. Советскэ Союзай эдэ дурадхалнуудай проект Генеральна Ассамблейдэ хабаадагшадта бултандань мүнөөдэр тараагдажа үгтөө.

Буу зэбсэг хуряалгын комиссида оруулагдаһан советскэ шэнэ дурадхалнууд дотор түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, хоорондоо гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэдэг болохо, «хүйтэн дайе» болюулха хэрэгтэ зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай тодорхой программа хараалагданхай. Дайе пропагандалха ябадалые болюулхын шухала байһан тухайда тэдээн дотор хэлэгдэнэ. Энээн тухайда хэдэн жэлэй саада тээ Генеральна Ассамблейн шиидхэбэри гаргагдаа бэлэй. Энэ шиидхэбэрие дүүргэхэ тухай анхаралаа табиха шухала. Бусадай территори дээрэ сэрэгэй харин базанууды үгы хэхэ тушаа хэлсээ баталхын шухала байһан тухайда советскэ дурадхалнууд дотор мүн лэ хэлэгдэнэ. Зохистой хэмжээябуулгануудые баймгашаг бэелүүлхэ зорилготойгоор шье иимэ хэлсээ баталангүйгөөр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудтахи бэе бэедээ этигэдэггүй ябадалые үнэхөөр усадхахын аргагүй. Гэхэтэй хамта, уласхоорондын худалдаа наймаа, тэрэшэлэн культурна холбоо барисаагаа хүгжөөхэ, делегацинуудаа эльгээлсэхэ гэхэ мэтые үргэдхэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулдаг элдэб янзын газаашалганнуудые зайсуулхын шухала байһан тухайда эдэ дурадхалнууд дотор хэлэгдэхэ ёһоороо хэлэгдэнэ. Эдэ асуудалнууд тон шухала удхашанартай гэжэ мүнөө бултанай тоолодог байһанниисьнь таанар мэдэржэ байнат. СССР-эй дурсагдаһан дурадхалнууд дотор германска проблемые түргөөр шиидхэхэ ба Дальна Востогтохи шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гуримшуулха ябадалда туһалха зорилготой тодорхой һанамжа хүсэл оруулагданхай.

Советскэ дурадхалнуудай гол зүйлынь юуб гэхэдэ, буу зэбсэг хороохо ба атомна зэбсэг хоримжолхо тухай уласхоорондын конвенциин үндэһэниинь боложо үгэмөөр шухала принципүүд тодорхойлогдоно.

Буу зэбсэг хороохо ба атомна болон водородно зэбсэг хоримжолхо тухай советскэ шэнэ дурадхалнууд буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар СССР-эй ба баруун гүрэнүүдэй хараа бодолые саашадань дүтэлүүлхэ хэрэгтэ урагшаа ехэ алхам мүн болоно. Буу зэбсэг хуряалгын комиссида баруун гүрэнүүдэй энээнһээ урда тээ оруулһан һанамжануудшье советскэ дурадхалнууд дотор табигдаһан зарим шухала асуудалнуудаар хараадаа абтанхай гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Табан гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэмжээе тогтоохо асуудалаар баруун оронуудай правительствонуудай дурадхалые Советскэ правительство абаһан байна гэбэл: Советскэ Союз, Америкын Холбоото Штадууд ба Хитадай Арадай Республика тус бүридөө 1 миллионһоо 1,5 миллион, Франци ба Великобритани тус бүридөө—650 мянган сэрэгтэй байха. Энэ асуудалаар баталагдаһан хэлсээн сэрэгэй гаргашануудые түйлай ехээр хороогоод, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрхэ ябадалые зогсоохо ехэ алхам боложо үгэхэ байна.

Табан гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй саада захын хэмжээе Англиин, Францийн ба США-гэй дурадхаһанай ёһоор тогтоохо гэжэ Советскэ Союзай шиидэһэн баримта атомна зэбсэг хоримжолгодо эсэргүүгээр энээнһээ урда тээ хэлэгдэдэг арсалтануудые ямаршье үндэһэгүй болгоно. Эдэ арсалтанууд ямар ушарһаа хэгдэдэг байгааб гэхэдэ, жиирэй буу зэбсэгүүдэй талаар баруун гүрэнүүдэй «гээгдэлые» атомна зэбсэг хүсэлдүүлжэ үгэнэ, тус зэбсэг хадаа буу зэбсэгүүдээр баруун зүүн зүг хоёрой хоорондо «тэнсүүритэй» байлгаха арга олгоно гэгдэдэг байгаа. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэмжээн тухай СССР-эй дурадхал хадаа дурсагдаһан асуудалаар баруун гүрэнүүдэй хараа бодолые гүйсэд хараадаа абаһан байна. Тиин атомна зэбсэг тухай асуудалаар хэлсээ баталжа боломоор хараа бодолые тэдэнэр өөһэдынгөө зүгһөө баримталха бэзэ гэжэ һанагдана.

Ядерна зэбсэг хэрэглэхэ ябадалые гүйсэд хоримжолжо, гүрэнүүдэй зэбсэгжэлгэһээ тэрэнние хуряан абаха саг болзор туһаа англо-французска дурадхалые Советскэ Союз хараадаа абаһан байна.

Хороогдохо ёһотой ниитэ хэмжээнэйнгээ 75 процент хүрэтэр юрын буу зэбсэгүүдэй ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хороогдоһоной һүүлээр атомна ба водородно зэбсэг хоримжолго гүйсэд хүсэндөө оруулагдаха зэргэтэй гэжэ СССР-эй дурадхал соошье, тэрэшэлэн англо-французска дурадхал доторшье хараалагданхай. Гүрэнүүдэй зэбсэгжэлгэһээ энэ зэбсэгые хуряажа абаад, тэрэнние үгы хэхэ ябадал юрын буу зэбсэг хороохо гэжэ хараалагдаһан хэмжээнэй һүүлшын 25 процентые хороолготой нэгэн доро бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Буу зэбсэг хуряаха хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгын хойноһоо хиналта хэхэ хэрэг нилээд удхашанартай гэжэ тоолон, Советскэ Союз хиналтын органуудта үргэн эрхэ түлөөлэлгэнүүдые үгэхэ ябадал дурадхалнууд доторoo хараална. Тус тус гүрэнүүдэй территори дээрэхи түмэр замай узелнуудта ба автомагистральнуудта, аэродромууд дээрэ ба далайн ехэ портнуудта бэе бэедээ хиналтын постнуудые тогтоохо тухай советскэ дурадхал ёһотой ана үрэтэй хиналта тогтоохо, илангаяа

(Үргэлжэлэлынь ! дэхи нюурта)

В. М. МОЛОТОВОЙ хэлэһэн үгын үргэлжэлэл

нэгэ гүрэнэй нүгөөдэ гүрэндөө гэнтэ добтолжо орохо ябадалые уридшалан мэдүүлхэ шухала арга боломжо олгоно. Мүнөө үеын дайнда хуурай газарай, агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй ехэ хүсэнүүдые суглуулан жагсааха шухала байһан ушар бүгэдэндэ мэдээжэ. Уласхоорондын хиналтын органдо мэдэлтэй хиналтын постнуудые тогтоохо тухай дурадхал тиимэ сэрэгэй суглуулагдажа байһаниие мэдээсэхэ шухала хэмжээнүүдые хараална, гэнтэ добтолго хэхэ ябадалые уридшалан мэдүүлхэ арга боломжо олгоно. Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хүдэлгэхын, тэдэниие шэнэ бүлэгүүд болгохын хойноһоо ажаглан харахын тула түмэр замууд, автомагистральнууд ба аэродромууд дээрэ, далайн портнуудта хиналтын постнуудые байгуулха ябадал гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэлсэхэ хэрэг бэхижүүлгэдэ ехэ һайнаар нүлөөлжэ, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада туһалха байна.

Тиимэ болохолоороо, буу зэбсэг хороолгын ба атомна зэбсэг хоримжолгын хойноһоо уласхоорондын хиналта хэхэ тон орёо бэрхэ проблемэ шиидхэхэ замые майн 10-да СССР-эй оруулһан дурадхал нээжэ үгэнэ.

Гэхэтэй хамта, энэ шухала асуудалаар оруулагдаһан бусад асуудалнуудыешье тон анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзэхөөр бэлэн байһанаа Советскэ правительство мэдүүлһэн байна.

Сэрэгэй информаци андалдан абалсаха ба аэрофотосъёмка хэхэ тухай Женевскэ зүблөөн дээрэ президент Эйзенхауэрэй оруулһан мэдээжэ дурадхал тушаа энээнтэй дашарамдуулан хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Господин президентын оруулһан дурадхалнуудай шухала байһые мэдэрхэ хэрэгтэй. Уласхоорондын хиналта ба инспекци тухай шухала проблемые шиидхэхэ ябадалда туһалха гэһэн үнэхөөр хүсэлэнтэй байһыень эдэ дурадхалнууд дотор харанабди. Эгээл энэ хараа бодолые хүтэлбэри болгон, дурсагдаһан дурадхалые, тэрэнэй зарим талануудые шэнжэлжэ үзэһэн байнабди. Буу зэбсэгүүдые хороохо, атомна зэбсэг хоримжолхо тухай асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ энэ дурадхалай хэр зэргээр туһалха тухай, ондоогоор хэлэхэдэ гол зорилгоёо бэелүүлхэ—буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые зогсоохо, сэрэгэй бюджедүүдэй хэтэрхэй ехэ болгогдоһон, сэрэгэй элдэб түхеэрэлгэнүүдэй бэелүүлэгдэдэг ушарһаа хүн зондо ашагдажа байһан хүшэр хүндэ дарамтые хүнгэдхэхэ ябадалда тэрэнэй хэр зэргээр туһалха тухай асуудалай манине һонирхуулха байһаниинь дамжаггүй. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, шэнэ дайнай аюулые зайсуулха, буу зэбсэгэй яаралтайгаар түхеэрэгдэжэ байһан ушарһаа хүн зондо тохёолдоһон материальна бэрхэшээлнүүдые хүнгэдхэхэ хэрэгтэ буу зэбсэг хуряаха проблемые зүбшэн хэлсэһэнэй дүнгүүд туһалха бэзэ гэжэ оронуудай найдажа байһаниинь тон элитэ. Энээнтэй дашарамдуулан, США-гэй делегациин толгойлогшын үсэгэлдэр хэлэһэн үгые тэмдэглэнгүйгөөр гаража болохогүй байна. «Зэбсэгжэлгые хизаарлаха ябадал бодото дээрээ түйлагдажа шадагдахагүй байна» гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Иимэ мэдүүлгэ Генеральна Ассамблейн байгуулһан буу зэбсэг хуряаха комиссиин хүдэлмэриие дэмы талаар болгохо байна.

Сэрэгэй бюджедүүдые хороохо ба экономическа талаараа һулаар хүгжэнги оронуудта туһаламжа хүргэхэ тусгаар фондые сэрэгэй бюджедүүдһээ хэгдэһэн алмалтаһаа байгуулха тухай дурадхал Женевскэ зүблөөн дээрэ Франциин премьер-министр господин Фор оруулаа һэн. Советскэ правительство зохихо анхаралтайгаар энэ дурадхалые хаража үзэжэ байна. Сэрэгэй бюджедүүдые хорооһоной ашаар үлүү гаргагдаһан мүнгэн зөөри тус тус гүрэнүүдэй арадуудай налогой дарамтые хүнгэдхэхэшье, мүн тэрэшэлэн экономическа талаараа һулаар хүгжэнги оронуудта туһаламжа үзүүлхэшье арга олгохо бэзэ гэжэ манда ойлгогдоно.

Уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэхэ ябадал бэхижүүлхэ хэрэгтэ буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэ зогсоохо ба буу зэбсэг хороохо тээшэ гүрэнүүдэй хэһэн ямаршье алхамуудай шухала удхашанартай байһые хараадаа абан, Советскэ правительство 1955 оной декабриин 15 хүрэтэр Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй тооё 640 мянган хүнөөр хороохо гэжэ шиидхэбэри абаа. Энэ хадаа һанаһан хүсэл, табиһан проект бэшэ, харин Советскэ Союзда хамаатай зэбсэгжэлгэ ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые нилээд ехээр хороохо зорилго бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһанай эхин мүн болоно.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдээр ехэ байһан бусадшье гүрэнүүд уласхоорондын тусхай конвенци баталха тухай хэлсээнэй түйлагдахые хүлеэнгүйгөөр зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо алхамуудые һайн дуранай тэмдэг болгон, өөһэдынгөө ээлжээндэ абаха бэзэ гэжэ советскэ делегаци найдана.

Бусадай территори дээрэ байһан сэрэгэй базанууд уласхоорондын түгшүүрилэй гол шалтагаануудай нэгэниинь байһаниинь бултанда мэдээжэ.

Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, өөрынгөө хилын саада тээ сэрэгэй хоёр базатай һүүлэй үе болотор байһан юм. Эдэ базануудай нэгэниинь Дальна Востогто, Порт-Артурта Советскэ Союз болон Хитадай Арадай Республика хоёрой хамтын мэдэл доро байгаа. Советско-хитадай сэрэгэй энэ хамтын базые Хитадай Арадай Республикын дүүрэн мэдэлдэ үгэхэ тухай хэлсээн Советскэ Союзай үүсхэлээр үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта СССР-эй ба КНР-эй хоорондо баталагдаһан юм. Энэ хэлсээн 1955 оной хабар бэелүүлэгдээ. Мүнөө Советскэ Союз өөрынгөө территориин газаа тээ Дальна Востогто сэрэгэй нэгэшье базагүй болонхой.

Финляндиин территори дээрэ Порккала-Уддын райондо Советскэ Союз сэрэгэй нэгэ ондоо базатай байгаа. Тэрэ хадаа 1947 ондо 50 жэлээр хүсэндөө ороһон эбэй договорой ёһоор байгуулагдаа һэн. Советскэ Союз Финлянди хоёрой хоорондо мүн лэ Советскэ Союзай үүсхэлээр мэнэ һаяхан баталан абтаһан хэлсээнэй үндэһөөр советскэ сэрэгэй тус база ойрын сагта усадхагдаха болонхой. 1956 оной январиин 1 хүрэтэр Порккала-Уддын территориһоо советскэ сэрэгэй частьнууд бултадаа гаргагдажа, энэ территори Финляндиин гүйсэд мэдэлдэ үгтэхэ байна.

Тиимэ болохолоороо, тусхай договорнуудай үндэһөөр хилын саада тээ барижа байһан сэрэгэй хоёр базануудайнгаа нэгые Советскэ Союз хэдэн һарын урда тээ үгы хэһэн, хоёрдохи, һүүлшынгээ базые энэ жэлэй туршада усадхаха байна. Бусад гүрэнүүдэй территори дээрэ СССР-эй сэрэгэй нэгэшье база үгы болохо. Уласхоорондын харилсаануудые саашадань һайжаруулха, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэхэ хэрэг бэхижүүлхэ зорилгоор Советскэ правительство эдэ хэмжээнүүдые абаһан байна.

Тиин мүнөө Советскэ правительство хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь бүтээжэ ороо. Энэ хадаа өөһэдынгөө базануудые үгы хэжэ эхилэгты гэжэ бусад гүрэнүүдэй правительствонуудта, илангаяа бусадай территоринууд дээрэ сэрэгэй олон тоото базануудтай гүрэнүүдтэ хандаха арга манда олгоно. Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрхэ, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэхэ хэрэгые бэхижүүлхэ, «хүйтэн дайе» зогсоохо зорилгонуудта энээнэй харюусаха байһаниинь дамжаггүй.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха)

Японско парламентын делегациин бүлэг гэшүүд СССР-һээ бусаба

ИРКУТСК, сентябриин 24. (ТАСС). Токутара Китамура түрүүтэй японско парламентын бүлэг гэшүүд Советскэ Союз дотор гурбан неделиин туршада байһанайнгаа һүүлээр Пекин орохоёо мүнөөдэр Иркутскһаа гараа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ Б. П. Токмаков, ажалшадай депутадуудай Иркутска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. С. Патров, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд, ажалшадай депутадуудай областной болон городской Соведүүдэй депутадууд, олониитын болон хэблэлэй түлөөлэгшэд СССР-эй болон Япониин гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Иркутска аэродром дээрэһээ тэдэниие үдэшэһэн байна.

Ажалшадай депутадуудай Иркутска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. С. Патров замдаа һайн ябажа нютагаа бусахыень тэдэндэ хүсөө.

Японско парламентын бүлэг гэшүүдые толгойлогшо Токутара Китамура иигэжэ хэлээ:

СССР-тэ байха үедэмнай хани халуунаар угтаһанайтнай түлөө таанадые бүхы сэдьхэл зүрхэнһөө амаршалнаб.

Пьетро Ненни Москвада ерэбэ

Хитадай Арадай Республикада ошожо ябаха зуураа, Италиин социалистическэ партиин Генеральна секретарь, парламентын депутат, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Сталинска шангай лауреат Пьетро Ненни өөрынгөө һамгантай болон тэрээнтэй суг ябалсаһан социалистическэ партиин ажал-ябуулагшад сентябриин 24-дэ Москвада ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ А. П. Волков, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, ВЦСПС-эй секретарь Н. В. Попова, Эб найрамдалые хамгаалха советскэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. С. Тихонов, уласхоорондын Сталинска шан олгохо Комитедэй гэшүүн Г. В. Александров болон советскэ олониитын бусад түлөөлэгшэд Пьетро Ненни болон тэрэнэй ханинарые Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

Тэрэшэлэн, СССР-һээ Хитадай Арадай Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Лю Сяо, посольствын хүдэлмэрилэгшэд Пьетро Ненниие угталсаһан байна.

(ТАСС).

СССР-эй болон Ливиин хоорондо дипломатическа харилсаан тогтоогдобо

Советскэ Союзһаа болон Ливиһээ Египедтэ байдаг посолнуудай хоорондо хэлсээн хэгдэжэ, хоёр ороной хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоогоод, посол зэргэтэй дипломатическа түлөөлэгшэнэрые бэе бэедээ эльгээлсэхэ гэжэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительство ба Ливиин Нэгэдэмэл Королевствын Правительство хэлсэһэн байна.

Премьер-министр Кекконен үгэ хэлэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, сентябриин 24. (ТАСС). Хельсинкидэ үсэгэлдэр суглаан болоо. Энэ суглаае «Финлянди—Советскэ Союз» гэжэ обществын Нюландска окружной организаци эмхидхэһэн байна. Тус суглаан дээрэ премьер-министр Кекконен үгэ хэлээ. Москвада болоһон советско-финляндска хэлсээн тухай тэрэ гол түлэб тогтожо хэлэһэн байна. Хэлсээнүүдэй хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһые тэмдэглэхэ зуураа, Порккала-Удд территориие Финляндида бусааһан ябадал ехэ удхашанартай гэжэ Кекконен зааһан байна. Московско хэлсээнүүдэй дүнгүүдээр хананги байһанаа манай арадай олонхидынь элишэлэн мэдүүлээ гэжэ тэрэ хэлээ.

Советско-финляндска хэлсээнэй баталагдаһантай уламжалан Советскэ Союз тушаа Финляндиин ябуулдаг политикын амжалтатай байһанай түлөө хэн габьяатайб гэһэн үгэ буляалдаан Финляндида болодог байна гэжэ Кекконен тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, тус политикын амжалтатай байһанай түлөө президент Паасикиви ехэ үүргэ дүүргээ, «Паасикивиин хараа шэглэлые» үргэн олон арад зон дэмжэдэг гэжэ премьер-министр онсо тэмдэглээ.

Вьетнамда бүгэдэниитын һунгалта үнгэргэлгые Нго Динь Дьем таһалдуулхаяа оролдоно

ХАНОЙ, сентябриин 24. (ТАСС). Урда Вьетнамай «национальна суглаан» гэдэгые байгуулха зорилгоор Урда Вьетнамда һунгалта үнгэргэхэ гэжэ нгодиньдьемовскэ правительствын оролдожо байһые «Нян дан» газетын буруушааһан тухай Вьетнамска информационно агентство мэдээсэнэ. Иимэ нэгэ талын һунгалта хадаа Женевскэ зүблөөнэй ёһоор Вьетнамда хэгдэхэ бүгэдэниитын һунгалта үнгэргэлгые таһалдуулха, мүн Вьетнамые нэгэдүүлгэдэ һаад ушаруулха гэһэн һэдэлгэ болоно гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

Байгуулагдаха гэжэ байһан «национальна суглаан» хадаа арадай демократическа бүхы эрхэ сүлөөе хаһаха, эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ урдань хабаадагшадые, мүн эб найрамдалай ба национальна нэгэдэлэй түлөө тэмсэгшэдые хэһээхэдэнь Нго Динь Дьемэй зэбсэг боложо үгэхэ байна. Тэрэшэлэн, тус суглаан хадаа Индо-Хитадта болон Зүүн Урда Азида дай һүжэрөөхэ зорилгоор байгуулагдаһан СЕАТО гэжэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлдэ Урда Вьетнамые хабаадуулхын тулада хэрэглэгдэхэ байна гэжэ газетэ онсо тэмдэглэнэ.

Урда Вьетнамда нэгэ талын һунгалта үнгэргэхэ ба «национальна суглаа» байгуулха гэһэн түсэбүүд Женевскэ хэлсээе горьтойгоор эбдэнэ гэжэ газетэ онсо тэмдэглэнэ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесс…

Сентябриин 22-ой үглөөнэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 23. (ТАСС). Үсэгэлдэр ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесси дээрэ политическэ юрэнхы дискусси боложо эхилээ. Бразилиин түлөөлэгшэ Фрейтас Валле түрүүлэн үгэ хэлэһэн байна. Тэрэ хадаа Генеральна Ассамблейн X сесси дүрбэн гүрэнэй правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй эсэстэ уласхоорондын түгшүүрилэй нилээд һулаарһан оршон байдалда болохо байна гэжэ тэмдэглээд, дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэ болохоёо байгаа уулзалга хадаа оронуудай хоорондоо этигэлсэлгые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байха гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Гэхэтэй хамта, Бразилиин түлөөлэгшэ ООН-эй Уставые дахинаа хаража үзэхэ хэрэгтэй, тусхайлбал, Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын табан гэшүүдэй нэгэн дуугаар шиидхэхэ принципые болюулха хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ.

Удаань, США-гэй делегациие толгойлогшо, гүрэнэй секретарь Даллес үгэ хэлээ.

Шэнэ гэшүүдые абаха тушаа асуудал тухай тогтохо зуураа, Даллес болбол X сессиин туршада Аюулгүйн Совет ба Генеральна Ассамблей «һунгагдажа болохо» бүхы оронуудые ООН-до абаха тушаа ябуулга хэхэ байха гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Генеральна Ассамблейн энэ сесси Уставые дахинаа хаража үзэхэ конференци зарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ зэргэтэй гэжэ Даллес хэлэбэ. Тиимэ конференци зарлагдаха ёһотой гэжэ Холбоото Штадууд тоолоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Хоёр сессиин хоорондо болоһон событинууд тушаа хэлэхэ зуураа, Даллес болбол эдэ событинууд уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал тушаа ООН-эй Уставай уг зорилгонуудые түйлаха хэрэгтэ нилээд ехэ туһа хүргөө гэжэ хэлэбэ.

Гэбэшье, Баруун Германиин НАТО-до, Брюссельскэ договорто хамжаһан баримтануудые США-гэй түлөөлэгшэ тиимэ событинуудай тоодо оруулба.

Австритай гүрэнэй договор баталһан тушаа һануулан хэлээд, Даллес саашань иигэжэ үргэлжэлүүлбэ:

Германи ба Австри тушаа эдэ событинуудай һүүлээр дайнай аюулые багадхалгада, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудые хэлсээнэй ёһоор шиидхэлгэдэ зорюулан Франци, Великобритани, Советскэ Союз ба Холбоото Штадуудай зүгһөө шэнэ хүсэлэлгэнүүд гаргагдаһан байгаа. Энэ оной майда баруун гурбан гүрэн «хоёр шататай» хүсэлэлгэ гаргахые дурадхаһан байгаа. Энэ программын нэгэдэхи шатань энэ оной июльдэ Женевэдэ, правительствонуудай толгойлогшонорой уулзаха үедэ бэелүүлэгдэһэн байгаа. Тэдэнэр бултадаа эб найрамдал ба һайн харилсаа түйлаха гэһэн хүсэлтэй байһанаа тодорхойгоор мэдүүлээ һэн. Тиин гурбан асуудалай талаар саашадаа хүсэлэлгэ гаргагдаха ёһотой гэжэ тэдэнэр зүбшэһэн байгаа гэбэл:

1. Европейскэ аюулгүй байдал ба Германи; 2. Буу зэбсэг хуряалга; 3. Зүүн ба баруун оронуудай хоорондын холбооe хүгжөөлгэ.

Бидэнэр мүнөө хэлсэгдэһэн «хоёрдохи шатада» орохомнай. Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин подкомитет буу зэбсэг хуряаха тушаа Женевэдэ хэлсэгдэһэн һанамжануудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

Удаадахи һарада Франциин, Нэгэдэмэл Королевствын, Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд Женевэдэ уулзаха байна. Баруун гүрэнүүд Германска Федеральна Республикатай ба НАТО-гой талаар өөһэдынгөө бусад ханинартаяа зохихо үедэ харилсан ажаллаха байна.

Болохоёо байгаа зүблөөн дээрэ Германиие нэгэдүүлгын ба Европейскэ аюулгүй байдалай хоорондоо нягта холбоотой асуудалнуудта энээнэй урда тээ хэлсэгдэһэнэй ёһоор гол анхарал хандуулагдаха болоно.

Германска арад арба гаран жэл соо хүсөөр һалгаагданхай байһан зандаа. Энэ һалгаагданхай байдалые удааруулха гээшэ яашагүй гэмтэ хэрэг мүн...

США-гэй делегациие толгойлогшо Зүүн Европын оронууд тухай ба «уласхоорондын коммунизм» тухай асуудалаа дахяад хэлэһэн, тиихэдээ эдэ «проблемэнүүд» уласхоорондын түгшүүрилэй шалтагаануудынь болоно, «правительствонуудай хоорондын үнэн сэдьхэлэй харилсаанда» һаад хэнэ гэһэн хэбэртэйгээр мэдүүлээ.

Саашань Даллес американска оронуудтахи, Дунда Востогтохи ба Зүүн-Урда Азидахи байдал тушаа тогтожо хэлээ. Тэрэ хадаа СЕАТО «хамгаалалгын шэнжэтэй» гэжэ хэлэһэн байна.

Хитадай райондохи байдал энээнһээ урда тээ байгаашада орходоо зарим тэды зөөлэрөө гэжэ Даллес хэлэбэ. Национальна уг зорилгые түйлахын тулада буу зэбсэг хэрэглэхэгүй гэһэн дэлхэйн олониитын элитэ һанамжые Хитадай Арадай Республика ойлгохо бэзэ гэжэ найданабди гэбэ.

Холбоото Штадуудтай сэхэ хэлсээ хэхые господин Чжоу Энь-лай Бандунгска конференци дээрэ дурадхаһан байгаа. Гурбадахи талануудай эрхэдэ хамаарангүйгөөр манай хоёр орондо хабаатай асуудалнуудые иимагта зүбшэхэ байбалынь США энэ дурадхалые хүлеэхэ байна гэжэ би тэрэ дарыдань зааһан байгааб. Энэ тайлбари хадаа США тухай хэлэхэ болоо һаа, Хитадай республика тушаа хэгдэһэн байгаа, манай урданай хани ба союзник болохо энэ республикада бидэнэр һайнаар хандадагбди.

15 тухай һарын урда тээ Холбоото Штадууд манай гражданинуудые США-да бусааха асуудалай талаар Хитадай Арадай Республикатай Женевэдэ хэлсээ хэжэ эхилһэн байгаа. Господин Чжоу Энь-лайн Бандунгда хэһэн мэдүүлгын ба миниин үгэһэн харюугай эсэстэ энэ хэлсээн түбхын түрүүндэ американска гражданинуудые сүлөөлхэ ба бусааха асуудал, удаань манай хоёр орондо сэхэ хабаатай бусад практическа асуудалнуудые хэлсэхын тулада энэ оной август һарада дахинаа һэргээгдэһэн байна..

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ асуудал тушаа хэлэхэ зуураа, Даллес иигэжэ мэдүүлээ:

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ тухай би нёдондо хэлэһэн байгааб. Бидэнэр 1953 оной декабриин 8-да президент Эйзенхауэрэй табиһан программада Советскэ Союзай хабаадалгые хангаха зорилготой байһан урагшагүй хэлсээнүүдэй үеые дабажа гараабди.

Дүрбэн ондоо ябуулга тухай үнгэрэгшэ жэлэй сентябрьда һануулан хэлээд, тэдээниие дары хэжэ эхилхэбди гэжэ найдуулһан байгааб. Тэрэ сагһаа хойшо эдэ дүрбэнэй али алинайнь талаар бидэнэр ехэ алхам хээбди. Атомай хүсэнэй талаар уласхоорондын агентство байгуулха тухай хэлсээнэй эсэстэ тиимэ агентство байгуулха статудай проект бэлэдхэгдэжэ эхилэгдээ. Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференци үнгэрэгшэ һарада Женевэдэ элитэ ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө....

Мүнөө үедэ Советскэ Союз харилсан ажаллаха тушаа ехэ эрмэлзэлгэ гаргана, тиин уласхоорондын дурсагдаһан агентствын байгуулагдаад байхада, тэрээнэй хүдэлмэридэ зорюулан задардаг материалнуудые үгэхэ гэһэн премьер Булганинай һаяын дурадхалые бидэнэр баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Манай VIII сесси дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, президент Эйзенхауэрэй элирхэйлһэн найдабариин бэелэлгэдэ туһалһан олон событинуудай үнгэрһые бидэнэр хараабди.

Хүнэй бэедэ атомна радиациин нүлөөлэлгэ тухай асуудал тушаа уласхоорондын техническэ орган байгуулхые энэ сесси дээрэ дурадхахаар Холбоото Штадууд түсэблэжэ байна гэжэ Даллес мэдүүлээ.

Буу зэбсэгэй хэм хэмжээе хизаарлаха тушаа асуудал тухай хэлэхэ зуураа, Даллес болбол өөһэдынгөө сэрэгүүд тухай мэдээнүүдые СССР США хоёрой бэе бэедээ үгэлсэжэ байха, агаарһаа хизаарлалтагүй разведкэ хэлсэхэ арга боломжо олголсохо тухай президент Эйзенхауэрэй Женевскэ зүблөөн дээрэ оруулһан дурадхал тухай һануулба.

Территори дээгүүрээ ниидэхыень хэрбээ Холбоото Штадуудай Советскэ Союзда зүбшөөгөө һаань, хэрбээ өөрынгөө территори дээгүүр ниидэхыень Советскэ Союзай Холбоото Штадуудта зүбшөөгөө… хоёрой хэниинь хэндээшье… нанагүй гэжэ бүгэдэндэ… лохо һэн гэжэ би этигэ… бэл, Женевэдэ президент… рэй өөрынгөө үгэ соо… ёһоор, шалгалгын ба буу… ряалгын научна үргэн ехэ… дэ ороходо бэлэн байна…

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай… даануудай зогсоогдоһоно… үнгэрэгшэ һарада арбан… һэн байна гэжэ Даллес… гэсхэлдэ хэлэбэ.

Энэ арбан жэлэй турша… нэр дэлхэйн шэнэ дайгүй… байгаабди. Энэ хадаа ехэ… маар хэрэг гээшэ. Гэбэш… эб найрамдал түйлагдааг… хэмжээнэй дайнууд болоо… нацанууд богоолшологдо… лимтарагдаһан байгаа; б… ехэдхэгдэһэн, сэрэгэй хүс… гэжэ бэе бэеэ харан, б… эсэргүүгээр хэрзэгы шанг… нүүд абтадаг байгаа.

Энэ үе мүнөө дүүрэж… байна. Женевэдэ суглар… правительствонуудые Тол… нор хадаа иимэ үрэ дүн… хүсэжэ, тус бүридөө энээн… гөө оруулалтые хээ гэжэ… нэб. Энээнэй эсэстэ, ёһо… оршон байдал бии болоо…

Хэрэг байдалай иимэ б… ямар гүрэн шүүгээ гээшэб… алдаа гээшэб гэжэ зарим… нирхолог байна. «Женев… лай» хэрбээ хододоо бай… бүхы дэлхэй шүүхэ байга… шүүлэй» энэ зүблөөн хэрб… болоһон үзэгдэл бэшэ, хар… тэ боложо шадаа һаа, амт… билалтануудай шэнэ саг у… ёһотой.

Нэгэдэмэл Нацануудай… заци мүн лэ хубилжа бай… һайн хүсэл гаргаад, бэе бэ… гэлсээд байбал Уставай… нүүдынь шэнэ удхашанарт… эршэ хүсэтэй болохо байна…

Удаадахи арбан жэлые эб… далай үрщөөлтэ арбан… мэдээжэ болохынь тула… оролдолгоёо гаргая.

Даллесай һүүлээр Кос… түлөөлэгшэ Нуньес үгэ хэл… эй Генеральна Ассамблейн… сессиһээ хойшо үнгэрһэн… оронуудай хоорондоо этиг… харилсан ажаллалга б… байна гэжэ тэрэ тэмдэглэ… оршон байдалда хүгжэлтэ… оронуудта экономическа… талаар туһаламжа улам… үзүүлэгдэдэг болоһой гэжэ… байһанаа Нуньес мэдүүлэ…

Удаань, үгэ хэлэһэн Египе… лөөлэгшэ Фавзи гэгшэ бүн… дээрэ эб найрамдал тогтоо… һэн найдабариин оршон б… Генеральна Ассамблей һүүл… жэлэй турша соо эгээ түрүү… сугларба гэжэ тэмдэглээ.

Колониализм хадаа улас… дын түгшүүрилэй шалтага… нэгэниинь болоно гэжэ Ас… анхаралые Фавзи хандуулб…

Фавзи болбол Ази ба А… оронуудай конференци дээр… лагдаһан, бусадһаа дулдыда… нуудые колониальна дара… сүлөөлхые, түрүүшын зэ… Хойто Африкын оронуудые… хые эрһэн резолюциие үн…

Египетскэ делегаци ООН-… вые дахинаа хаража үзэх… лые буруушаагаа. Үгынгөө… хэлдэ Египедэй түлөөлэгш… зэбсэг хорихые, буу зэбсэг хи… налта тогтоохые уряалаа.

Үглөөнэй заседаниин эсэс… миникаска республикын т… шэ Диас Ордоньес үгэ х… ООН-эй Уставые дахинаа… үзэхэ гэһэн дурадхалые дэм…

НЬЮ-ЙОРК, сентябри… (ТАСС). Генеральна Асс… мүнөөдэр үглөөнэй пленар… дани дээрэ Австралиин, Пер… СССР-эй делегацинуудай… логшонор үгэ хэлээ.

Перугай түлөөлэгшын хэ… һүүлээр советскэ делегации… логшо В. М. Молотовто Ас… түрүүлэгшэ үгэ үгөө.

В. М. Молотовой үгэ хэл… заседаниинуудай зал, хэблэ… лөөлэгшэдэй болон айлшадай… галерейнууд дүүрэн байгаа. С… эй Гадаадын Хэрэгүүдэй М… рын хэлэхые ехэтэ һонирхо… анхаралтайгаар шагнаһан ба… саг соо альга ташалга болоо… на.

ХРОНИКО

СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленнэ эд барааны министерствын предприятинууд болон организацинууд база дээрэ СССР-эй Текстильна промышленностиин союзно-республиканска министерствые болон СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствые байгуулха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтооо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталhан спискэй ёhoор предприятинууд, организацинууд эдэ министерствэдэ дамжуулан үгтэхэ.

Союзна республиканууд Үргэн хэрэглэлэй промышленнэ эд бараанай министерствонүүдэй предприятинууд болон организацинуудые тиимэ база дээрэ союзна республиканууда текстильна болон хүнгэн промышленностиин министерствонүүдые байгуулха шухала гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тоолоhон байна.

СССР-эй Текстильнэ промышленностиин министрээр Николай Семенович Рыжовые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум…

СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министрээр Николай Николаевич Миротворцев…

Редактор Д. ЛОБО…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74. отв секретаря — 27-37. партийной жизни. сельского хозяйства — 47-59. пропаганды и переводов — 33… культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00574. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №…